

Šiame numery

Mikalojaus K. Čiurlionio malda.
Žmogaus ir visatos drama
Čiurlionio kūryboje.
Kai žmogus nenulenkia galvos.
Pasivaikščiėjimas pro
juodą butelį, Stasį Ylą
ir Mikalojų K. Čiurlionį.
Nijolės Suvaidaitės eilėraščiai
apie Marelės pasaulį.
Poezijos pilnaties pėdsakais.
Lietuvos baletui 50 metų.

Kertinė paraštė

MIKALOJAUS K. ČIURLIONIO MALDA

Ištisus metus plūkęsi kasdienybėje: rutiniinius darbus, viso žemiškojo ir žmogiškojo gyvenimo rūpesčiuose, Kalėdų laikotarpiu patenkame lyg į kitą pasaulį. Visus pagauna savotiška, nekasdieninė nuotaika. Net ir Kalėdų amerikietiškas geroka dalimi sukomercinimas visu savo reklaminiu blizgesiu vis dėlto irgi prisideda prie nekasdieniškos aplinkos sukūrimo. Ir mes tuo Kalėdų nekasdienišku džiaugiamės, ir tą kalėdinę nuotaiką beveik gerlame kaip vaistą, norėdami bent kelioms dienoms, bent šventinei savaitei ištrūkti iš per visus metus įgrįsusio kasdienybės slogučio. O kai nekasdieniškos nuotaikos kontekste atsiranda ir jos religinis turinys bei prasmė, pergyvenam mūsų dvasinei ir fizinei gyvybei taip labai palaikmingą Kalėdų šventės katarsį.

Didieji žmonės, didieji dailininkai, rašytojai - poetai, didieji muzikai ir mąstytojai savo kūryba irgi daro žmogui panašų poveikį, nes jie taipgi, naudodami konkrečias priemones (kalbą, garso, spalvą, formą), kuria naują, daugelį prasmų nekasdienišką pasaulį. Vienu iš tokių kūrėjų yra ir šiemet, ryšium su šimtmetine gimimo sukaktim plačiai minėtas, Konstantinas Mikalojus Čiurlionis, geriausias savo darbus pasiekęs kone transcendencijos ribą. Kiekvieno atveju, stebėdami jo paveikslų originalus arba bent reprodukcijas, pasijuntam irgi nekasdienišką, šventiškoje nuotaikoje, ir su tokiais jausmais, kurie žvilgsnio nuostaboj gali formuotis kone į maldos žodžius. Tapybinio ir muzikinio darbo valandose jautrusis Čiurlionis kūrybinį užsidedimą tikriausiai ir pergyveno kone religinės ekstazės pakilime. Tai liudija jo užrašų bei apybraižų likusieji rankraščiai.

Todėl, baigdami Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir vyskupo Motiejaus Valančiaus jubiliejams skirtuosius metus ir savo dvasios kalėdinę nuotaiką jungdami su jai artima Čiurlionio kūryba, pašitikime šventes su šia,

paties Mikalojaus Konstantino Čiurlionio sukurtąja, malda:

"O Viešpatie! Nušviesk, maldauju, kelią mano, nes nežinau jo. Išėjau mūsų procesijos priešaky, o žinau, kad ir kiti paskui mane eis, bet kad tik ne šuntakiais?"

Klaidžiojame po tamsius miškus, perėjome slėnius ir suartus laukus, o procesija buvo ilga, kaip amžinastis, kai išvedėme procesiją į tylios upės krantą, tik tuomet jos galas pasirodė iš tamsaus šilo.

— Upė! Šaukėme. Tie, kurie arčiausia buvo, kartojo: Upė, upė! O tie, kurie lauke buvo, šaukė: Laukas, laukas, laukas! Paskutinieji kalbėjo: Miške esame ir nuostabu, kad priekyje einantieji šaukia: — laukas, laukas, — upė, upė. Mes mišką matome — kalbėjo — ir nežinojo, kad jie procesijos gale yra.

Bet nūnai, Viešpatie, kelias — kaskart sunkesnis. Priešais mane aukščiausi kalnai, plikos uolos, bedugnės. Tai gražu. Tai be galo gražu. Bet kelio nežinau ir bėgu man. Ne už save, — ne. Aš einu — ir jie jau paskui mane eina. Viešpatie, jie taip pat paskui mane eina, visa procesija — ilga, ilga. Galva prie galvos per visą slėnį ir per ilgą upės krantą ir per tylų, suartą, didį lauką, išsidriekusį toli toli, o tos procesijos galas slepiasi miške ir galo jos nėra.

Kur yra tiesa, Viešpatie, — jau einu, einu. Išdėstai prieš mane savo stebuklus ant rausvų kalnų viršūnių, ant plikai žalsvų uolų, fantastinių, kaip užburtų karalaičių rūmai.

Arčiau esantieji aiškias akis turi, bet tie, kurie ant upės kranto arba lauke tebėra, kuomet išvys tuos Tavo, Viešpatie, stebuklus?

O tie, kurie iš miško dar neišėjo? Man jų gaila, Viešpatie! Jie negreit išvys tuos Tavo stebuklus, kuriuos aplink taip dosniai eikvoji.

Ar dar ilgas bus mūsų kelias, Viešpatie? Tu liepi to neklausti? Bet kur mes einame, Viešpatie? Kur to kelio galas?"

ALGIRDAS KURASKAS

Ne taip seniai, kalbant su Chicago Dailės instituto fotografijos kuratoriumi prof. Hugh Edwards, išgirdau tokį jo teigimą: "Today we all are stricken with the disease of analysis". (Šiandien mes visi esame apimti analizavimo ligos.).

Prisimenant tą jo lyg ir atsitiktinę pastabą apie šių laikų dailės kūrybą ir jos vertinimą, man prisiminė kitas autorius, kurį savo pokalbyje apie dailės kūrinio elementus Jaunimo centro vakaronėje citavau š. m. gegužės mėn. 15 d. Autorius Rudolf Arnheim savo veikalą "Art and Visual Perception" įžangoje apie vaizdo suvokimą tarp kitko taip išsireiškia:

"Atrodo, kad dailė šiandien gresia pavojus paskęsti kalbose. Retai mums pristatomas naujas pavyzdys, kurį norėtume priimti kaip tikrą meną. O tačiau esame užlieti knygu, straipsnių, disertacijų, kalbų, paskaitų ir vadovėlių tvanu, pasiruošusių mums sakyti, kas dailė yra ir kas ji nėra, kas kieno padaryta ir kodėl padaryta ir dėka ko padaryta ir kas padaryta. Mes esame persekiojami mažų, trapių kūnų vizijos, kurie yra skrodžiamai tartum ant operacinio stalo gydytojų ir šiaip sau mėgėjų. Ir kyla pagunda daryti prielaidą, jog šiandien dailė nėra taip jau tikra savimi, jei mes tiek daug apie ją galvojame ir kalbame".

Aš tame pokalbyje minėjau kad ir cituoju žodžių autorius pats pripažįsta, jog tokia diagnozė yra paviršutiniška. Kalbėdamas bandžiau pabrėžti faktą, jog gerėjimasis dailės kūryba gali būti pažadintas tik tada, kai asmuo, stebintis dailės kūrinių, sugėba pats įsijungti į kūrybinį veiksmą. Ten pat minėjau ir tris prietarus, kurie mus stabdo nuo gerėjimosi ir džiaugsmo dailės kūriniams ir kūryba aplamai. Leiskite man tik trumpai priminti tuos tris psichologinius stabdžius, kurie apsunkina mūsų artėjimą į dailės kūrybą:

PIRMAS: Nenoras arba nesugebėjimas susidaryti pagrindinio vaizdinio žodyno.

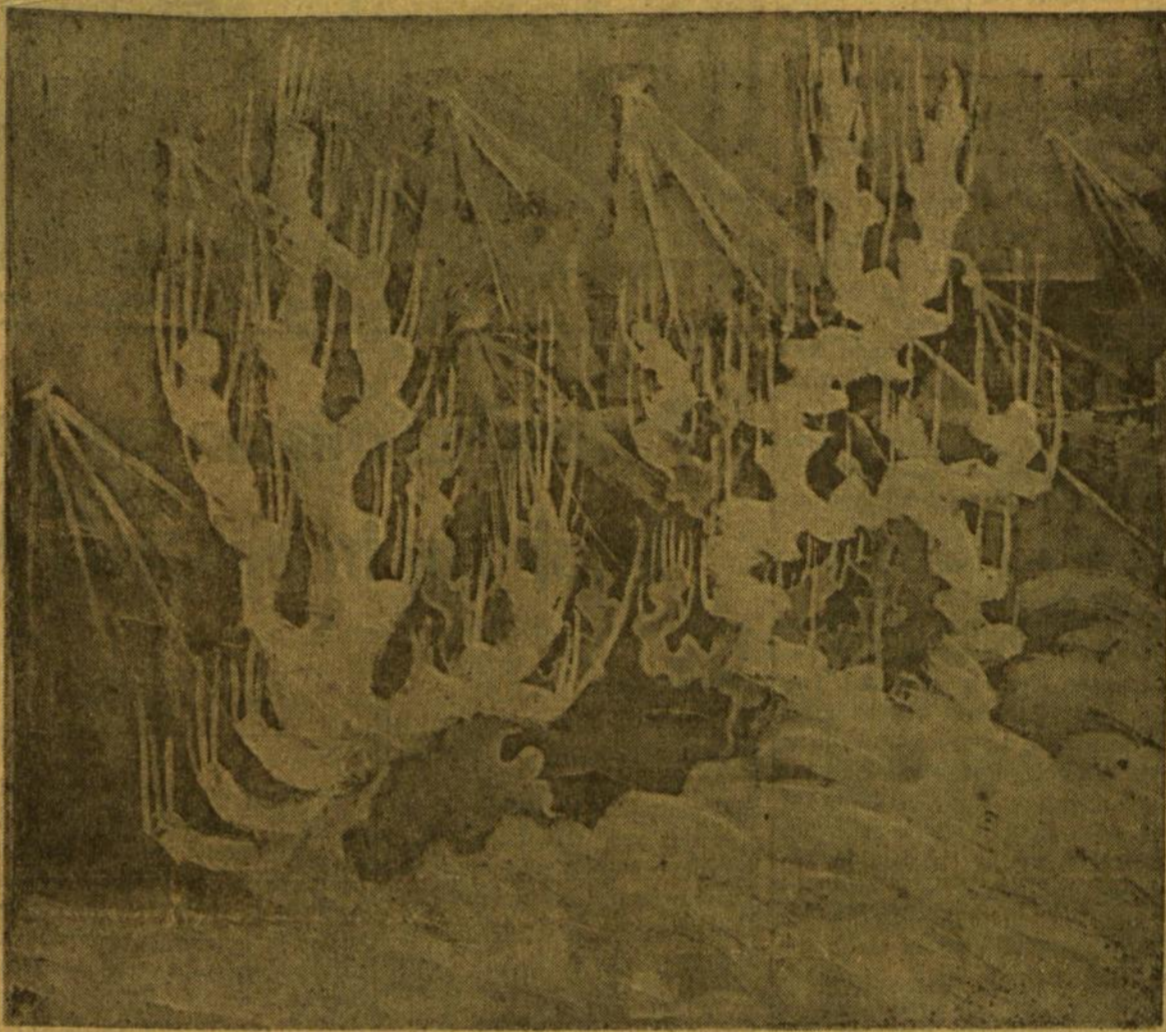
ANTRAS: Nuogastavimas, jog žodinė analizė sustabdyt ir paralyžiuos mūsų kūrybą ir jos supratimą.

TREČIAS: Nesugebėjimas suprasti, kad regėjimas (arba — vizija) nėra vien mechaniskas vaizdinių elementų fiksavimas, bet reikšmingo struktūrinio rašto (pattern) suvokimas.

Ką iš tikrųjų visi minėtieji teigimai turi bendro su Čiurlionio plastinės kūrybos aptarimu? Atsakymas į šitą klausimą būtų toks:

Stebėdami kiekvieną meno objektą, iš tikrųjų mes patys jį individualiai atkuriamo. Be šio atkuriamojo veiksmo mes nepajėgiam užmegzti dvasinio ryšio nei su meno veikalu, nei su jo kūrėju. Taigi ir Čiurlionio kūrybą aptariant, yra būtina susipažinti ne tik su jo asmenišką gyvenimo keliu, bet ir pažvelgti į jo meninę veiklą iš istorinės perspektyvos, suvedant tuos du aspektus į meno filosofijos ir estetikos plotmę. Šio straipsnio rėmuose, savaime suprantama, to

ŽMOGAUS IR VISATOS DRAMA

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Is "Ziemos" ciklo

padaryti neįmanoma. Todėl mano svarstymas bus labai bendras, schematiškas, siluetinis.

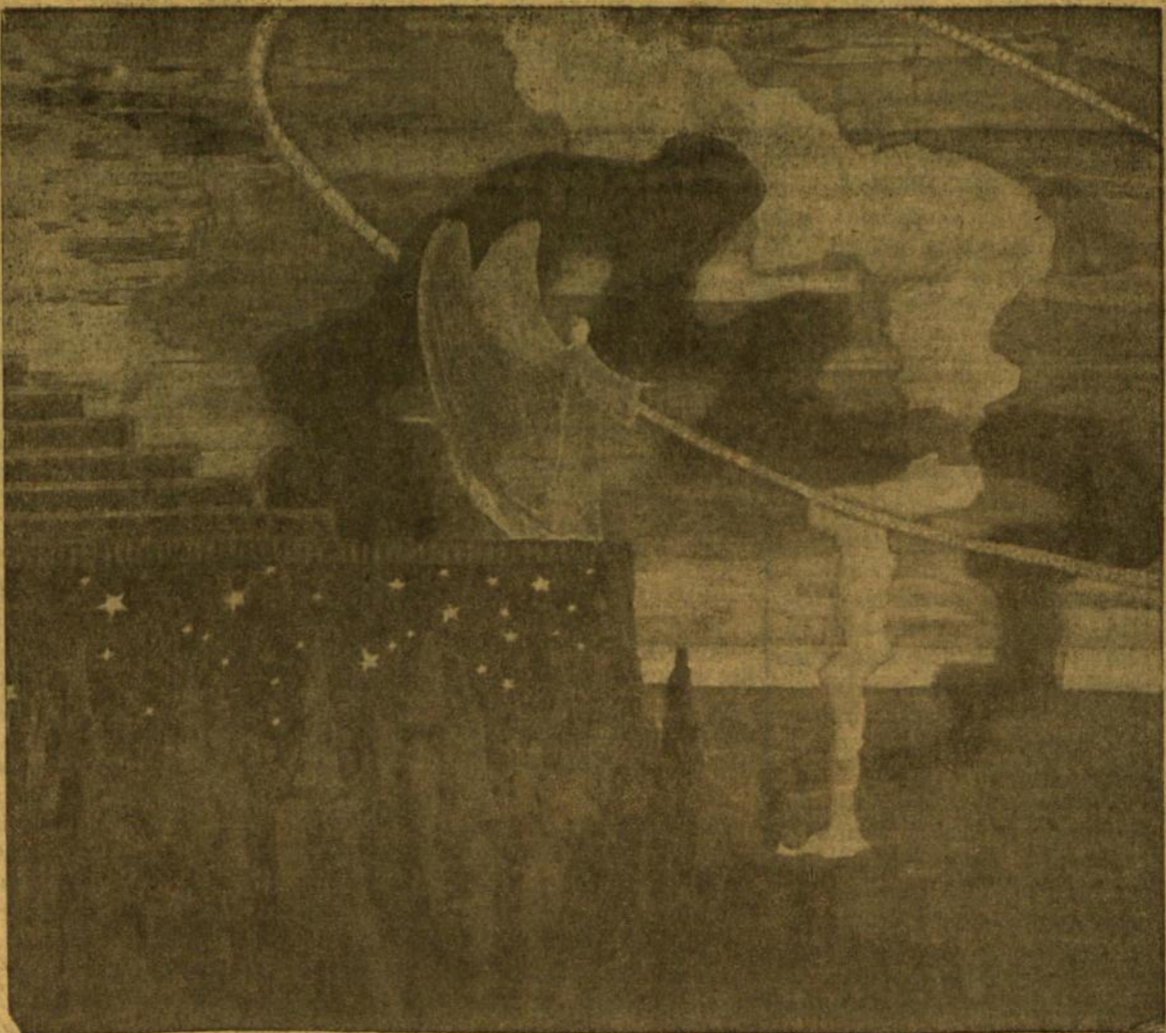
Pradedant kalbėti apie Mikalojų Konstantiną Čiurlionį, prieš mane atsiveria dvi prarajos: pirmoji yra ta, jog šiuo metu mes negalime patys pasiekti šio dailininko, nors jau ir benykstančių, originalų. Antroji praraja, tai faktas, kad aš turiu sutikti su tais Čiurlionio meno mylėtojais

ir vertintojais, kurie teigia, jog iš tikrųjų šis kūrėjas nepaliko tradicijos. O tai reiškia, kad jis nėra tęsėjas arba protagonistas kokios nors atskiros, aiškesnės, apčiuopiamesnės dailės mąstymo mokyklos. Čiurlionis sunkiai priiskirtinas vienam ar kitam tapybos žanro sąjūdžiui.

Mes stokojame ryškios lietuvių dailės slinkties, liudijančios Čiurlionio akivaizdų ryšį tarp jo tapybos sampratų ir šiuolaikinės lietuvių dailės kryptių bei ten-

dencijų. Galima samprotauti su Stasiu Goštautu, kad "po Čiurlionio yra tik Čiurlionis ir jo pradėtas lietuvių modernus menas, sukurtas liaudies meno ir modernizmo įtakoj". (Žiūr. jo straipsnį DRAUGO kultūriniam priede 1975 m. rugsėjo mėn. 20 d. Nr. 220-38 "Pasimatymas su Mikalojumi Čiurlioniu").

Stasys Goštautas atvirai prisipažįsta, kad apie Čiurlionį rašyti ir rasti jam atitinkamą vietą pasaulio ir lietuvių mene nėra

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875-1911)

Auka

lengva. Aš pats, nebūdamas nei meno istorikas, nei jo teoretikas ar kritikas, iš tikrųjų nedrįsčiau jungtis į pokalbį, siekiantį Čiurlionio kūrybos sintezės. Tuo labiau nesugebėčiau apibūdinti Čiurlionio reikšmės nūdienai mūsų dailėi Lietuvoje ar paskiru lietuvių menininkų individualinei kūrybai svetur.

Čiurlionio, kaip ir visų didelių kūrėjų, palikimas spindi nuostaba ir pilnas sunkiai išgvildenamų klausimų. Man visada jo plastinė kūryba buvo ir tebėra enigmatiška, paslaptinga ir dažnai atvejais atrodo net prieštaringa. Iš tikrųjų, dar būdamas pirmajame meno mokyklos kurse ir žvelgdamas į Čiurlionio tapybos darbus, tariausi supratęs tą Čiurlioniškąjį erdvių ilgėsį, žavėjaisi jo visatos vizualine interpretacija, pritrinktas stebuklo, kuris vadinasi MENAS... Daug metų praslinko nuo to laiko. Tiesa, mano mąstysena keitėsi, tačiau Mikalojaus Konstantino Čiurlionio mįslė liko neišspręsta ir šiandien...

Vos trisdešimt šešerius metus gyvenęs, M. K. Čiurlionis paliko meno pasauliui ir savo tautai nesunaikinamą dvasinį lobį. Tiesa, tragiškas jo pavelsių nuolatinio fizinio nykimo faktas mus gaubia rūpesčiu, tačiau jo unikalumas Europos dailės istorijos panoramoje teikia kaskart daugiau vilčių, kad tikroji Čiurlionio — tapytojo vertė nėra taip jau lengvai suniveliojama, ištirpdoma, sunaikinama.

Kokiu būdu vystėsi Čiurlionio kūryba. Kas buvo jo mokytojai ir kūrybos pavyzdžiai? Kokią mąstysena, pažiūros, filosofija ji veikė? Kuriai tapybos mokyklai ji skirti? Kas jam (formaliai tapybos technikos beveik nestudijavusiam), įdiegė drąsos ir kas uždegė ekstazę kurti vaizdinį pasaulį, kurio iki Čiurlionio atsiradimo joks lietuvis neįėjė, nematė ir nebendė realizuoti? Apie Čiurlionio fenomeną daug girdėjome, daug skaitėme, kalbėjome, diskutavome, polemizavome savo — lietuvių tarpe ir šį klausimą retkarčiais bandėme išskirti už savosios kultūros ribų. Keista, bet Čiurlioniu pirmiausiai pradėjo susidomėti ne lietuviai, bet sveitimtaučiai. Apie jį rašė M. Vorobjov, H. Rubisov, V. Ivanov, R. F. Piper, C. Wiegand, M. Seuphor, F. Gore, A. Rannit ir eilė kitų, kurie su mažom išimtim lietuvių ir Lietuvos nepažinojo.

Apie Čiurlionio kūrybą ar paskirus jo darbus yra pasisakę tokios išnybės, kaip Bernard Berenson, Maksim Gorkij, Romain Roland, Isadora Duncan, Jaques Lipschitz ir daugelis kitų. Šiandien mums — lietuviams palengva jau ima ryškėti tikrasis Čiurlionio siluetas. Padeda ir tai, kad dabartinėje Lietuvoje ne tik jo vardas populiarinamas, plečiamas, rašomos rimtos (ir ne tokios jau rimtos) studijos, reprodukuojami jo tapybos darbai ne tik lietuviams, bet taip pat daromos pastangos sudominti Čiurlioniu ir kitas Europos tautas. Jo monografijos, išspausdintos Dresdene vokiečių kalba, pasirodymas yra didelis lietuvių laimėjimas. Tačiau platesniame meno pasaulyje jis dar vis mažai težinomas. Todėl reikia ne

(Nukelta į 2 psl.)

ZMOGAUS IR VISATOS DRAMA

(Atkelta iš 1 psl.)

tik būti dėkingiems, bet ir konkrecia akcija remti tokias pastangas ir rezultatus, už kuriuos Chicagoje yra tiesiogiai atsakingas dail. Kazys Varnelis, sugebėjęs suorganizuoti ne provincinio, lokalinio, parapajinio masto Čiurlionio minėjimą, neseniai įvykusi Chicago Moderniosios dailės muziejuje. Vietinės amerikiečių spaudos atsiliepimai patvirtino tokių žygių reikšmę ir vertingumą.

Savo straipsnyje "Metmenu" žurnale (1975 m. Nr. 29) "Kodėl pasaulis nežino Čiurlionio" dail. Romas Viesulas taip išsitar: "Čiurlionis savo buvimu švytėjo, kaip žaibas. Kartais man toks fenomenas primena akinančią, skrajojančią lėktuvą, kuri sužibėjo, apakino, dingol. Kas matė — matė tuo metu. Kurie nematė — nematė". Ir baigia Viesulas savo išsamų straipsnį taip: "Ir mūsų tautos, mūsų visų misija — liudyti kiek galima, kur galime apie fenomeną, kuris vadinosi Mikalojus Konstantinas Čiurlionis".

Čiurlionio gyvenimas, jo asmenybė ir kūryba yra tikrai fenomenali. Jo tapybinė veikla tetruko nuo 1903 iki 1909 metų. Ji intensyvi ir brendo tik paskutiniaisiais trejais metais. Šalia muzikinės kūrybos jis iš viso sukūrė per 200 paveikslų ir apie 400 skicų, piešinių ir rašinių. Čiurlionio studijos, veikla ir kelionės, prasidėjusios Druskininkuose, siekė Vilnių, Kauną, Varšuvą, Lėpzigą, Drėsdną, Miuncheną, Niurnbergą, Prahą, Rusijos didmiesčius, Kaukazo ir Karpatų kalnynus. Čiurlionis buvo Vakarų kultūra ir mąstysena persiunkęs menininkas. Jis buvo europietis tikrąja šio žodžio prasme. Iš jo kūrinių lengva išskirti tyri sąlyti su anuomet įtakingu Europos dailininkų kūryba, kaip Redon, Walloton, Moreau, Munch, Renoir, Blake, Klee, Kandinsky ir eile kitų. Su vienu ar kitu čia minėtų anuometinių dailininkų kūryba kai kuriuose Čiurlionio darbuose galima išskirti paviršutinį, išorinį panašumą. Jis gerėjo Puvis de Chavanne ir Boecklin'o simbolistinė kūryba. Miunchenas ir Viena anuomet buvo vadinamo "secesinio" meno, Vokietijos žinomo "Jugendstil", o Prancūzijoje "Art Nouveau" vardais centrai. Kai kuriuose Čiurlionio piešiniuose ryškiai šiu posūkiu stilistinė itaka. Čiurlionio politikams bene artimiausia buvo neoromantizmo estetika, kuriai atstovavo jau minėti Puvis de Chavannes, Boecklin, F. Hodler ir kit. Tačiau stilistiniai panašumai niekad nenustebė tikrosios Čiurlioniškos individualybės. Visi jo kūriniai liudija savo mąsavy, individualų žvilgsnį į pasaulį ir aplinką. Čia svarbu prisiminti, kad XX amžiaus pradžios pirmajame ketvirtadalyje formos ir turinio panašumai buvo sąmoningai ryškinaimi vadinamoje Paryžiaus Mokykloje (Ecole de Paris), kurioje kubistai Juan Gris, Fernand LeGER, Delaunay, Picasso, Braque savo nutapytuose kai kuriuose darbuose yra taip "skirtingi" ir taip "individualūs", kaip vienos vištos kiaušiniai. Tai paminiu todėl, kad visais laikotarpiais tokie grupiniai susitelkimai tarum turėjo simbolizuoti pabaigą iki šiol vyravusioms estetiškoms pažiūroms, Čiurlionis nebuvo toks revoliucionistas. Atrodo, jis sąmoningai šalinosi ir vengė grupinio štampos. Jis sąmoningai atitrūko nuo kasdienybės daiktškumo. Anuometiniai naujūji mokyklų žūkliai, posūkliai, deklaracijos, protestai, atrodo, Čiurlionio neveikė. Kad tai tiesa, susumuoją paties Čiurlionio pasisakymai: "Mūsų XX a. pradžia reiškiasi chaotiškai, tūkstančiai dalykų,

kuriuos esu matęs, padarė man įspūdį, kad tapyba veržiasi, kad nori sudaužyti ligšiolinius rėmus, tačiau juose lieka". (M. K. Čiurlionis, Apie muziką ir dailę, Vilnius, 1960).

Zvelgdami ir stebėdami Čiurlionio tapybos darbus, lengvai pastebime, kad kasdienybė jo neviliojo. Ji matome, kaip atsiskyrėli, sėdintį ant aukšto kalno, ramiai bemastantį apie erdvę ir amžinybę. Jis yra mistikas, pantheistas, Oriento filosofija — Japonų tapyba. Indų raštai giliai įtaškojo Čiurlionį. Zmogaus paslaptingumas ir jo santykis su gamta Čiurlionį žavėjo antgamtinis pasaulis jį stebino ir savo tapybiniuose cikluose, kurių jis sukūrė 11, stebime Čiurlioniškąją Visatos dramą. Net ir ten, kur Čiurlionis atskleidžia lietuviškąjį Džiukijos peizažą, erdvę, monumentalumą ir mistiką yra vyraujantys veiksniai. Nežiūrint daugelyje jo darbų techninio neišbaigtumo, netobulumo, o kai kur ryškiaus skubotumo, vieno dalyko Čiurlionis negalima prikišti: jis nesismulkino detalėse, o siekė visumos! Galima tik spėti, kad minčių ir idėjų srautas Čiurlionyje buvo toks stiprus ir galinas, jog paveiklo stilistinis vientisumas ar atskirų paveiklo dalių išbaigimas labiausiai dėl to ir nukentėdavo.

Fenomenalus tematikos įvairumas, vaizduotės platumas ir idėjinė gėlmė ir yra tie pagrindiniai bruožai, kurie Čiurlionį pastato virš vietos ir laiko ribų. Tiesa, kad Čiurlionio kūryba gimė ir formavosi Lietuvos tradicijų ir gamtos įtakojama, puoselėjama ir ugdoma; tiesa, kad Čiurlionis yra pirmasis lietuvių dailės miltėjas, bet tiesa yra ir tai, kad jo kūryba priklauso ne vien lietuviams ir jo atvertas vaizdinis pasaulis priklauso visam meno pasauliui. Laiskite man pacituoti Lietuvoje gimusio meno filosofo ir kritiko Bernard Berenson žodžius: "Istorija yra pasakojimas, kaip žmogus tampa sužmogintąs". "Meno istorija yra pasakojimas, kuo menas prisidėjo, šio tikslo siekiant" (Aesthetics and History, by Bernard Berenson, 1954).

Čia, išvijoje, negalėdami grožėtis M. K. Čiurlionio kūrybos originalais, bent jo paveikslų reprodukcijas ar skaidres stebėdami, darykime šitaip:

1. Bandykime prisiminti, kad kiekvieno dailės kūrinio elementai yra: pusiausvyra, pavidalas, forma, erdvė, šviesa, spalva, judesys. Tai tik keli elementai, kuriuos paveiksle galima greit aptažinti ir suprasti, kaip dailininkas jais operuoja ir juos koordinuoja. Riktinai visuma ir susumuoją dailininko meistriskumą, sukuria naują tikrovės iliuziją.

2. Žiūrėdami Čiurlionio paveikslus, bandykime atkurti jo veiklos, lankytų vietovių, jo gyvenimo ir jo raštų, laišku ir muzikinės kūrybos momentus. Bandykime atkurti jo gyventąją epochą ir prisiminkime tų laikų įvykius Lietuvoje. Palyginkime mintyse jo paveikslus su anuometine meno kūryba Vakarų Europoje ir kalnyninėje Rusijoje. Bet labiausiai bandykime telktis į Čiurlionio — dailiniko pastangas suformuoti vaizdinę idėją, kuri tuo metu jam labiausiai rūpėjo ir bandykime suformuoti savąjį žvilgsnį, kaip jam tai pasirodė. Kokiais asociacijais ir jausmų mumyse sukelia jo tas ar kitas paveikslas.

3. Bandykime žiūrėti į Čiurlionio paveikslą kaip į visumą, o ne į atskiras detales. Pažiūrėkime, kur yra dailininko paveiklo dėmesio centras. Pamastykime, kodėl jis yra toje, o ne kitoje vietoje. Pabandykime palyginti jo paveiklo linijų, formų ir spalvų ritmą ir nuotaiką su jo muzikos

Stasys Yla atsivėkina su Jurgiu Jankum Rochesterio aerodrome

Pasivaikščiojimas pro juodą butelį, Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

Mielas Kazys,

Atsimenu, mama turėjo toki visiška juodo stiklo butelį. Tokį juoda, kad nė prieš šviesą negalėjai matyti, ar jis tuščias, ar kas nors dar yra. Dažniausiai jame laikydavo aviečių uogienes, ir net pačiai mamai, tur būt, sunku būdavo pasakyti, kiek dar jos yra likę, bet reikale vis dar ketetas lašų iškrisdavo. Kai karštis kuri paguldėdavo iš lova, ji visada skubėdavo varti šokių ar tokių žolių arbatos, ir ja gerokai ikratydavo iš to juodojo butelio aviečių, ir karštis nusiūgdavo. Su uogienėmis buvo ir kitokių butelių, bet man tas tik vienas buvo pilnas gydomos galios. Sykį karštis emė guldyti visus iš eilės. Du broliai jau gulėjo, aš atnešiau kelis glėbelius malkų tokiomis suminkštėjusiomis kojomis, kad stabterėjau prie trobos slenkščio, nesibitėdamas per jį peržengti: jis staiga pasidarė toks aukštas, kaip šulinio rentynis. Numetęs malakas po priėžeda, nuėjau į trobos kampa ir įgriuvau į mamos lovą. Emė toks snaudulys, ne snaudulys. Jutausi kaip slogtis bernų mardomas Rūkeje. Panirstu į tamsią, karštą juodumą, persiverčiu, vienu galu išnyru aukštyn, ir vėl drumbulkštį ir karštas juodas gilumas. Ir keičiausia, kad pats stoviu ant Rūkės kranto ir žiūriu, kaip nardau po juoda karštumą, taip iš lėto, vis nerangiai pasukliodamas, kaip sunkiausias, metų metus vandenyje primirkęs slogtis. Drumbulkštį vienu galu, išnirstu kitu, vėl drumbulkštį ir vėl drumbulkštį.

— Nugi tu, vaike, karštesnis už ugnį! — išgirstu motinos balsą pro raudoną rūką ir pajuntu šaltą ranką ant kaktos. — Tuoj padarysiu arbatos su avietėmis. Rytoj reikia parvežti daktarą. Kai visi taip gula, tai nebe iš gera. Toks karštis gyvą gali sudeginti! — girdžiu jos žodžius nebe kaip žodžius, bet kaip rausvus dūmų kamuolius. Ir indai taip pat kamuoliais barska, ir vanduo kamuoliais šluksi.

— Iš juodojo butelio... — pasakau ir matau savo žodžius plunkančius juodu Rūkės vandeniui. Ne eite nuėnancinai, bet taip sunkiai plunkte plunkančius, lyg kojos jiems klimptų ligi pat šakumo. Jie plunka, plunka, nuskesta ir nebeiškyla.

— Iš juodojo butelio... — spitoju. Motina išgirsta. — Iš sluojkėlio, vaikuti. Pilną šaukštą įdėsiu. Išgersi, pamatysi, kaip karštis užges.

— Iš juodojo butelio... — spyruios. — Aš noriu iš juodojo... — Vaikuti, kad juodajame šiemet ne avietės. Tėtė pavasarį krienu prikimošo.

Zinau, atsimenu. Tėvas tarkavo lauke atsisėdęs ant kaladės, kad vėjas nuneštų stiprumą į laukus. Aš tyčia tūpiu prieš vėją, kad krienu stiprumas ištraukė ašaras, o paskum abu su tėvu juokėmės, bet dabar žinau, kad tik iš juodojo butelio man karštis teuzgesins, ir deruosi su motina, ir juntu, kaip ašaras pradeda plūsti iš akių. Didelės ir raudonos, kaip vyniniai obuoliai nuo skiepo.

— Mamute, tik iš juodojo butelio... Tėvo nematau, bet jis stovi čia pat ir sako motinai žodžius, kurie vienas po kito krenta į Rūkę, skesta, kaip paleisti akmenys ir aš nė vieno nespėju suprasti. Motina vis tiek atneša juodąjį butelį, mėgina išaiškinti, kad jame nebe avietės, bet krieni, kurių net po kruopelę nenori užsidėti nei ant kieta kiaušinio, nei ant virtų kumpio. Tas aiškinimas meta mane į išgastį, kaip į verdantį vandenį. Jeigu butelį nuneš atgal, žinau, kad nebeapsysiu. Nebepagysiu, kaip nebeapgijo sesuo Onutė ir brolis Antanas. Juodu degė, degė, o paskum paguldė

JURGIS JANKUS

tarp dviejų žvakių, ir nebebuvo čia nei vieno, nei kito. Tėvai tikrai nenorėjo ir mane paguldyti taip pat, kaip juos. Motina atsi-nešė ciniņ šaukštą, o tėvas emė kratyti į jį iš butelio, kad pats pamatyčiau, jog čia ne avietės, bet tikriausi krieni. Apie tėvus ir apie butelį sukosi raudono rūko debesėliai. Krienių į šaukštą krito gelsvai balkšvais grumalais, bet šaukšte apsiliejo raudonumu, ir troba prikipo avietėm, lyg motina būtų grįžusi iš miško su kupinu krepšiu. Griebiau šaukštą ir susiverčiau visą raudonumą į burną. Rūkės vanduo susidrumstė, susiputojo, slogtis, kaip vėjukas persivertė galais, galva sprogo į šipulius ir pabiro dzeržėdama. Kai tėvas su rankšluosčiu nubraukė ašaras, motina jau stovėjo su puodu arbatos. Ir gėriau! Puoduka, kita, trečią. Atrėdė, kad galo nebus. Ir motina sakė: "Vaikuti, nebeverk, pilvas perplis". Bet aš vis tiek gėriau, o paskum slogtis paniro į Rūkės juodumą ir niro, ir niro gilyn, vis gilyn, vis gilyn...

Kai kitą dieną parvežė daktarą, jis ilgai krapštėsi prie abiejų brolių, o aš sėdėjau motinos lovoje ir varčiau "Peklos garšą". Norėjau, kad daktaras atsi-sėstų prie manęs ir paklaustų, kaip moku skaityti, bet jis tik pirštų galais palietė kaktą ir išvažiavo. Net karščio nepažiūrėjo.

Atleisk, mielas Bičiuli, kad pradedu tokia ilga digresija. Kai su Kotryna atlydėjom Stasį Ylą išleisti pas jus į Chicago, kai atsi-sveikinom ir praleidom pro visus elektroninius ir neelektroninius patikrinimus, kai jis, pasiėmęs du lagaminėlius nuėjo tolyn ilgu koridorium, paskum kaip per lauką nuėjo į laukiantį lėktuvą, man anas vaikystės juodas butelis atsimėkėjo į galvą ir nie-kaip nebegalėjau jo atsikratyti, kol čia Tau surašiau. O negalėjau jo išmesti iš galvos, kad juk ir žmogus taip panašus į nepermatomo stiklo butelį. Matai jo formą, girdi žodžius, bet niekada nežinau, kas viduj, kas anapus tų, kartais nudailintų žodžių. Vienas pilnas geros valios ir, tikro ryžto geram, kitas pritvinkęs kartumo, kiekvienu akimirksniu gatavo pasilieti naikinimu, trempimu ir žudymu, trečias taip tuščias ligi paties plokščio dugno, kad tik prabėga vėjai tesugeba

jame pašvilpauti, o jis pats iš savęs niekada nieko neparodo.

Yla, išimaisęs į pro šalį skubančią minią, nors ir yra toks pat, kaip visi kiti, bet nėra nei tuščias, nei piktumo čemeryčiom pritvinkęs. Jis pritvinkęs ir tai beveik ligi sprogo, bet pritvinkęs gerumu, taurumu ir nei galo, nei krašto nežinančiu darbštumu. Todėl nepaprastai buvo smagu, kad jis Broniaus Krokio rūpesčiu, pakeliui į Chicago ryžosi stabterėti ir pas mus. Ne tik stabterėti, bet dar ir pasidalinti su rochesteriečiais savo mintimis apie Čiurlionį.

Su Stasiu Yla pasitaikė susipažinti, kai jis, vokiečių okupacijos metu, grįžęs iš Vokietijos, ėmėsi ruošti iškilmingą šv. Kazimiero akademiją. Planai buvo dideli, bet viskas atsimušė į geležinę okupanto valią. Vis tiek toji kazimierinė šventė buvo surengta žymiai mažesniu mastu šančių gimnazijoje. Netrukus po to ir pats Yla buvo išvežtas į Stuthofą, kurį ir po tūk metų tabaatsimėnų su siaubu, o kartu ir su sunkokai apibrėžiamu dėkingumu, kad tai buvo nepakartojama proga glauteriečiais savo mintimis apie Čiurlionį.

(Nukelta į 4 psl.)

DR. ANNA BALIUNAS
2858 West 63rd Street
AKTU, AUSU, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akuterija ir moteriškos ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford)
Prima ligonius pagal susitarimą.
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatliepia, skambinti 374-8919

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4100

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį 2-7 val.
Šeštadieniai 12 ir 4 val. popiet.

Tel. Reliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 59th Street
Val. pirm., antr., ketv., trečiad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. pop. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. pop. trečiad. uždaryta.

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6133 So. Kedzie Ave.
Val. pirm., antr., ir ketvirtad. 8 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670
Rezid. tel. Waltham 5-3048

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7150 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofiso telef. RE 7-1198
Rezid. telef. 239-2919

Tel. ofiso HE 4-3949, rez. 383-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 6 popiet.
antr., penkt. 1-5, trečiad. ir šešt. tik susitarus.

Ofiso HE 4-1818, rez. PR 6-988

DR. J. MĖSKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave., kampas)
Val. pirm., antr., ketv. ir penkt. Nuo 8 iki 7 val. p. pop.
Tik susitarus

Dr. Ant. Rudokis kabinetas perėmė

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, Šeštad. 10-3 val.

Tel. 778-6565

DR. VIDAS J. NIECKAS
SIRDIES IR VIDAUS LIGŲ
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

Ofs. tel. 735-4477, rez. PR 8-6960

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocijų Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Tel. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS
AKTU LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 2-0001.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 787-5148
Tikrina akis. Pritaiko akinimus ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta, trečiad.

Tel. — RE 5-5899

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POŠLES IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 445-5548

Ofs. tel. PE 8-2220

DR. JANINA JAKSEVIČIUS
JOKS A
VAIKŲ LIGOS
2636 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad., ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

DR. VYTAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moteriškos ligos
Ofisai ir rez. 2653 W. 59th St.
Tel. Pilspect 8-1233.
Ofiso val.: Pirm., antr., trečiad. ir penkt. nuo 9 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kita laiku pagal susitarimą.

Ofs. PO 7-6000, rez. GA 8-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6198

DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad. ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 661-1070

ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai: 1002 No. Western Avenue
8214 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Tel., Ofiso PR 6-6448

DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Trečiad. ir šeštad. pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1331

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus

Ofiso tel. 586-3166; namų 636-4856

DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 9-6 ir 2-4. penktad. 2-4. Šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Drauga", duokite jį kitiems.

Kai žmogus nenulenkia galvos

Sergejaus Kovaliovo teismo parašėje

AUSRA-MARIJA JURASIENĖ

Apie Tarybų Sąjungoje vykstančių politinių teismų "teisingumą", prilygstantį farsui, netenka plačiau kalbėti. Tą žino net ir palaimintoj nežinioj gyvenanti pati liaudiesiausia liaudis, kiekvienas net ir mintimis "nenušidėjęs" tarybinis pilietis, sąmonės gilumoje bijodamas, kad viena graži diena gali būti už ką nors nuteistas ir pasiūstas į lagerį, jeigu to prireiks partijai. Kaltės jausmas privalo būti istoriškai įdiegtas kiekvienam tarybiniam žmogui, — tai totalinės sistemos pagrindas, grūdinamas jau daugiau kaip penkiasdešimt metų teismais, kalėjimais, lageriais, tardymais. Ir kai teisiama žmogus, išdrįšęs atvirai stoti ginti teisybę ir žmogaus teises, dalis šios visuomenės nebepajėgia piktintis, — juk jis išdrįso... O mes?

SERGEJAUS KOVALIOVO teismas buvo ilgai ir kruopščiai ruošiamas, ir data, matyt, buvo parinkta — kaip "atklirtis" Norvegijos parlamento premijų komitetui — Nobelio taikos premijos įteikimo išvakarėse. Tik vargu ar šio teismo režisieriai teisingai buvo numatę šio spektaklio pasaulinį rezonansą, kuris šiomis dienomis byloja ne ju naudai. Akademikas SACHAROVAS, kurio vieta šią savaitę turėjo būti Oslo iškilmėse, kelias dienas stovėjo Vilniaus gatvėje, šaltėje, prie Aukščiausio teismo rūmų su dvidešimčia kitų atvykusių iš Maskvos žmogaus teisių gynėjų, laukdamas nuosprendžio savo bičiuliui, savo bendraminčiui Sergejui Kovalioviui. Sacharovas tris kartus prašė įleisti į teismo salę. Jis reikalavo būti liudininku šioje byloje; jis reikalavo, kad būtų teisiamas kartu su Kovaliovu, nes dokumentai už kuriuos Kovaliovas teisiamas buvo rašyti kartu su juo. I visus jo prašymus buvo atsakyta neigiamai, kaip ir į prašymą leisti išvykti į Oslo atsiimti jam paskirtos Nobelio premijos. Ir tai vyksta dabar, kai vos keli mėnesiai praėjo po Helsinkio Baigiamojo akto pasirašymo. Ir jo bendražygis Kovaliovas buvo teisiamas ir pasmerktas už informacijos perdavimą, už tai, ką laidojoja Helsinkio dvasia.

Sergejaus Kovaliovo teismas sunkiai paaiškinamas normalia logika. Kodėl jis buvo suimtas Lietuvos saugumo rankomis ir beveik prieš metus iš Maskvos lėktuvu atgabentas į Vilnių ir beveik dvylika mėnesių laikytas Vilniaus saugumo izoliatoriuje ir tardytas, gabenant žmones iš Maskvos? Kodėl jis teistas Vilniuje ir lietuvių teisėju rankomis, kai jis yra Maskvos gyventojas ir jo tariamai nusikalstama veikla vyko Maskvoje? Kodėl atvirame teisme negali dalyvauti žmonės, kurie nori ir kurie turi ką paliudyti šioje byloje? Net ir vienintelis iš netiesioginių kaltinimų, ryšium su "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika" nėra oficialiai skelbiamas. Bet turint galvoje Tarybų Sąjungos politinių teismų praktiką, nesiskaityti su jokia etika, įstatymais ir teisingumu, priimkim ir ši teismai, kaip dar vieną beteisiskumo patvirtinimą. Tą patvirtina ir TASSO išpūstas faktas, kad teisiamoj reikalavimas įleisti į salę liudininkus ir duoti jam Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją yra traktuojamas, kaip grubus teis-

mo įžeidimas. Kaltinamasis buvo išvestas iš teismo salės, o teismas vyko toliau, jam nedalyvaujant. Šie faktai kalba patys už save.

Kas gi yra šis "valstybinis nusikaltėlis", taip uždurai ir kartu skandalingai teistas Vilniuje?

Štai keletas sausų biografinių duomenų. Sergejus Kovaliovas, gimes 1932-ais metais, yra baigęs Maskvos Valstybinį universitetą; biologijos mokslų kandidatas, mokslininkas elektrofiziologijos srityje. Iki 1969-tų metų jis buvo Maskvos Valstybinio universiteto vyresniojo mokslinio bendradarbio, iš šių pareigų turėjo pasitraukti dėl savo visuomeninės veiklos, būdamas Žmogaus teisių gynimo Iniciatyvinės grupės nariu ir steigėju. Nuo 1969-tų iki arešto 1974-tų metų gruodžio 27 d. Kovaliovas dirbo bandomoje žuvininkystės stotyje, gilindamasis į "dirbtinės cheminės mutagenozės problemą". Pirmą kartą buvo išaiškintos sąlygos, kuriose mutagenai daro stimuliuojančią įtaką žuvų augimui ir išsivystymui. Kovaliovas yra paskelbęs daugiau kaip 60 mokslinių darbų. Jo žmona — Liudmila Boicova; jie turi vieną vaiką.

Būdamas aktyvus žmogus teisių gynėjas, Kovaliovas yra pasirašęs daugelį raštų, kreipimusi ir pareiškimų įvairioms instancijoms, ypač nuo 1968-ųjų metų. Kaip pavyzdžiui, laiškas Brežnevui dėl įstatymų nesilaikymo Pavelo Litvinovo proceso metu (68.10.9), atviras laiškas Aleksandrui Ginzburgui ginti (1968-tų vasaris) Iniciatyvinės grupės narių atviri laiška Jungtinėms Tautoms (1969-tais ir 1970-tais metais), pareiškimas ryšium su Varšuvos sutarties šalių kariuomenių įsiveržimo į Čekoslovakiją metinėmis (60.8.20), laiškas dėl nuosprendžio Bukovskiui; Iniciatyvinės grupės, laiškas dėl 10 normalių žmonių uždarymo į psichiatrinės ligonines ir daug kitų. Vienas iš paskutinių laiškų, rašytų kartu su akademiku Sacharovu, buvo "Spalio 30-tos dienos" pareiškimas, ryšium su politkalinio diena ir pagaliau kreipimasis dėl Vladimiro Osipovo arešto. Po to pats Kovaliovas buvo suimtas, šiandien jau nuteistas aukščiausia bausme ir jam paskirta dalis tu, kuriuos jis gynė, rizikuodamas savo laisve, aukodamas tam savo mokslinę veiklą ir asmeninį gyvenimą, kaip ir jo artimas draugas Andrejus Sacharovas.

Šiandien vėl skamba akademiko Sacharovo žodžiai, pasakyti sekančią dieną po Kovaliovo suėmimo: "Tai didelės, tyros ir tvirtos dvasios, begalinio altruizmo vyras. Visai neseniai aš svarsčiau su juo Naujųjų Metų kreipimasi dėl amnestijos politikai. Šiandien jis pats yra tokioje būklėje. Formali arešto priežastis buvo kaltinimas, liečiantis "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" leidimą Lietuvoje... Man tai atrodo patogi dingstis valdžiai, kad teismas vyktytoli nuo draugu ir nepasiektų viešumos". Taip prieš metus rašė akademikas Sacharovas. Jis tešė: "Kovaliovo, gabaus ir talentingo asmens, gyvenimas, daugelį metų buvo skirtas žmogaus teisių gynimui, kovai už

(Atkelta iš 4 pusl.)

Nuotrauka iš Vilniuje išleistos brošiūros "Lietuva"

Marelės pasaulis Nijolė Suvaidaitė

I
Tūkėjo Marelė teisybe,
suėmė jos pusbrolių,
neklaušė ji už ką,
tik nešė kalėjiman duonos kepalus,
skilandį, sūrį...

Suėmė Marelės dėdiene,
tardė pusdienį,
pareido,
neklaušė Marelė už ką,
nešė dėdienei braškių, grietinės
ir vis už vieną, už kitą
pusbalsiu karoliukais maldeles skaičiavo...

Suėmė Marelę,
atėmė maldaknygę,
atėmė rožančių,
neklaušė ji už ką,
tik teisybės nebeieškojo,

II
Dalinavo Marelė savo skatikelius daugeliui,
skarėlen išukus, nešdavo pas kalvį,
kad žaidžre pakaitintų,
ant priekalo kaju padaužytų,
idant didesni būtų,
lengviau į daleles dalintų,
kad galėtų atiduoti Dievuliui, kas Dievullo,
pomii, kas pono,
savęs nenusiskriausdama, dalelytę
pasilaikydama

Dabar gyvena Marelė be rūpestėlio —
visus skatikelius kaip vieną
Didžiojo Brolio kišenėn suveda

III
Dūlina Marelė namon iš turgaus,
spūdiną betonuotu vieškeliu,
nešasi braškių, pieno...

Praplyšta maišelis,
pabyra braškės, pasipila pienas —
nei verkt, nei pykt...
Tik topteli Marelė mintis.
Ką gi,
išėjus iš apyvartos medui,
pažadėtoji žemė teka pienu ir braškėm —
nieko nėra amžino...
Ir kiūtina namolei.

IV
Daugiausia Marelė tylį,
tik pravers burną,
strykt ir iššoka varlytė,
išsižyša kitą kartą,
džvangtelį auksinukas —
ir taip blogai,
ir taip negerai —
nei varlytė muslėpsi,
nei auksiniais ką ir "po blatu" benupirksi —
verčiau tylėti...

V
Laidoja Marelė brolius,
lopo marškinius,
skaičiuoja kulka išdrėktas skyles:
dvi broliui, išėjusiam kariauti,
nė vienos — broliui, neišėjusiam kariauti.

Ir nesuokia Marelė,
kaip kartais du lygu dviem,
o kartais — nė vienam...

VI
Eina Marelė gatve,
skaičiuoja "angelus sargus"
ir džiaugiasi:
prie Pono Dievo tik vieną angeliuką
žmogus teturėdavo,
o dabar

ant kiekvieno kampo,
tautinius kaklaryšius pasirišę,
sergi.

VII
Marelė ir liūtis metu saulutė žviečia,
ir gyventi miela,
nors tikina draugai,
kad džiaugtis nevalia:
pasaulis pilnas neteisybės, melo...

Marelė liūdi, kanarėlei mirus.
Iš žiaudų pindama krepselį-karstą
raudą,
o draugai tikina,
kad verkt dėl paukščio nedera —
juk žmogui tiek skriaudos pasaudy daroma...

Marelė pinigais — kaip pienės pūkas vėjuje:
kartais duonutės trūksta,
o perka rožes
mirusios sesutės kapui padabinti,
ir piktinas draugai,
kad pinigais eikvoja,
ir draudžia, sako,
kad be reikalo save tik skriaudžia...

Draugai Marelę peikia ir gyventi moko,
o jina klausos,
šypsosi
ir šildosi savo pasaulio saulės šilumoj...

VIII
Marelė niekam neprasitaria,
kad kartais,
traukdama užuolaidą,
tarytum grotas
užgauna pirštais

ar, gėleles raškant,
erškėčio dyglys
spygliuotas vietas primena,
o kartais minty skundžiasi,
kad kojas taip sunku pakelti,
lyg surakintos būtų.

Ir jaučiasi Marelė kartais prislegta
ir kartais daužos, blaškosi narvely,
bet niekam neprasitaria, nesako,
nes žino gi,
kad tai tik per lakios vaizduotės
ryškus požymis.

IX
Marelė matė išprotėjusio tėvo tragediją:
siaura čurkslė
pamažu sunkėsi iš nedidelės skylutės
sūnaus krūtinėje,
o tėvas, nepaleisdamas šautuvo,
viena ranka grubiai kirpo
sūnaus netvarkingas garbanas,
tyliai kartodamas: dabar
tu būsi panašus į žmogų,
dabar...

Marelė seka alčimis
pirštuose suspaustą šratimuką,
siaura linija braukantį
eilėraščių žodžius,
ir girdi balsą, garsiai kartojantį: dabar
tai geros eilės
dabar...

Marelė lygina,
atsimena
ir mokosi.

X
Marelė kapinės antri namai:
Ji Kiprui atneša
garsiajuostę arijas Noreikos,
Krėvei-Mickevičiui ji skaito "Katedrą" ir
"Mindaugę",

o Putinui žyposdamosi skina tik erškėtrošes
ir neša purpurinį žodį ir rauda Severiūtės
ašarom,

jaunučiui Tarabildai drobės sklaute dovanoja
ar Viktoro Petravičiaus ekslibrisą nupiešti
bando,

o pas Mažernį atskuba tiesiog iš kaimo,
suskirčiusių delnų išskultą pirmą grūdą
slepia po velėną,
vidurnaktiškai dalinasi giliausiom sielos
kandiomis —

gyvena ji viena kaip pirštas,
tačiau ne vienša:
Marelė kapinės antri namai.

XI

Marelė gyvena,
kaip akilas senis akordeonu groja —
kartais pataiko,
užgauna pirštais baltus klavišus,
ir džergžtelį, atsiliepia
sūrūdię akordeono plaučiai,

kitąkart nepataiko —
užgana nebylę akordeono štrdį,
ir... nieko,
bet
visuomet linksmi —

toksai aklo senio grojimas,
toks ir Marelės gyvenimas.

XII

Kartoja ir kartoja Marelė:
kaip čia gera gyventi —
tik gyvenk ir norėk,
o Marelė klusni:
ir gyvena,
ir nori,
ir nori,
ir nori...

XIII

Marelė Vilnių vakarais išsina pasivaikščioti,
paminklus apžiūrėti,
žemaitė ašarų nušluostyt.

Ir pastebi Marelė kartą
aikštės vidury
nuo apsiausto lyg kažką lašanč,
varvanč,
ir tyliai artinas,
akų muleisti nepajėgdama,
suvilgo pirštus
ir prie lūpų prineša —

ir užsimerkus,
užėmus kvapą,
lyžtelė:
tai tik vanduo?
Ar gali būti?
Tik vanduo...

XIV

Mėnulio pilnatis.
Pamišusi Marelė
skudurus velėja tvankinų
ir, prie ratėlio
sėdėdama,
niūniuoja,
verpia pakulus ir plaukus.

Pamišusi Marelė
laukia laumų,
ilgas, plonias pirštais,
išsaulkiančių juoką,
nenumaldomą,
nebijančių novilties,
nepaisančių vilties.

Mėnulio pilnatis.
Pamišusi Marelė
mirties išganymo
iš pasakų pasaulio laukia.

XV

Važiuoja Marelė iš darbo namo traleibusu,
ant nusmilksusių kojelių
vos bepastovi.

Ir paprašo vaikiu
užleisti jai vietą.

o vaikis apsidairęs
dambtelį panosėj:
o kam, boba, kojas turi!

Ir susimąstė Marelė:
tikrai,
kam kojules ji turinti?

Pamąsto,
pagalvoja
ir spiria vaikiui į blaundą.

XVI

Vakarais Marelė gula suveltais plaukais,
ryte žuvelių šukelėm šukuoja,
pina kapas,
kaspinėliu suriša
ir, atsegus jas nuo baltos plastmasės
sviedinio,
pritvirtina prie savo galvelės —
bernelis džiaugiasi glotnom kaselėm,
o Marelė džiaugiasi vystoma technika.

Poezijos pilnatis pėdsakais

Bernardo Brazdžionio poezijos vakaras, kurį gruodžio 6 d. surengė Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiuliai, ilgai išliks žmonių atmintyje. Gailiuosi, kad po ranka neturėjau magnetofono ir neišrašiau taip idomių, samojingų poeto pasipaskojimų ir skvarbaus eilėraščių skaitymo. Šv. Kazimiero parapijos salė, nuo scenos iki durų užlieta žmonėmis, buvo entuziastingai imli kiekvienam jo žodžiui.

Iš kur tas susižavėjimas Brazdžioniu? Atsako toli ieškoti nereikia. Svarbiausia priežastis — tai poeto nuolatine šiluma žmonėms. Todėl ir žmonės tuo pačiu atsilygina. Gimsta natūrali širdžių saveika. Žavesys taip pat glūdi Brazdžionio iškalbos įtaigume. Samojumi, autoironija, žvaliu gestu, nuosirdžiu atvirumu bei draugišku savo bičiulių paminėjimu jis patraukia klausytoją. Dažnai auditorija ir juokiasi, ir ploja. Scenoje Brazdžionis yra įvairus: čia žemiškai konkretus, pasirusęs pasakyti tikrovišką anekdotą iš savo praeities, čia pranašiški grūmijantis Blogiui, čia vėl pasinesęs pakilti ir numylėtų simbolių aukštumas.

Toks Brazdžionis buvo išties vakarą — reljefiškas gamtos, epochos ir savo sielos hieroglifų aiškintojas.

Rašytoja Alė Rūta įvadiniamе žodyje "Apie poetą" spalvingai prisiminė savo pirmuosius sąlyčius gimnazijoje su jaunu ir garsiu poetu Brazdžioniu, šalia Aleksandriško ir Binkio, tada jis buvęs lygiavertis geros poezijos skleidėjas. Po to, pirmoje vakaro dalyje, Brazdžionis ėmė keiliauti poezijos pilnatis pėdsakais nuo pirmųjų pastangų atspausdinti eilėraščius "Zidinyje". Įdomiai pakomentavo daug kritinio triukšmo savo laikui sukėlusį eil. "Mūrininkas". A. Jakšto išvadintas "bežožniku", jis padaręs pataisymus, bet tada užrūstintęs prelatą Jūrą. Paskaitė prof. Ramūno mėgiamą eilėraštį "Išmilyšiu aš jūrą mėlyną...", kur paskutinėje eilutėje onomatopėjiškai pavaizduotas jūros ošimas. Kartą kritikas J. Grinius rado ydą Brazdžionio kūryboje, būtent — visišką erotikos nebuvimą. Dėl to Brazdžionis paaiškino,

jo erotikos sąvoką savo poezijoje pakeitęs į meilės sąvoką. Prisižino — visą gyvenimą mylėjęs tik tris moteris: savo motiną, seserį ir žmoną. Jo polinkis į pranašystes vieniems patikęs, kitiems ne. Vis dėlto savo eilėraščiuose intuityviai išpranašavęs ne vieną mūsų epochos negandą, net energijos krizę.

Antroje dalyje, be kelių ankstyvesnių kūrinių, poetas su gyvais komentarais paskaitė ir naujausių iš spaudai paruošto rinkinio "Lyra ir satyra". Tai ne humoras, ne šiaip sau juokas, o tikroji, mūsų egzistenciją giliai paliūšanti poezija. Paskaitė ir iš dramios "Vaidila Valiūnas" II dalies.

Brazdžionišką Vytės Nemunėlio kūrybą vaikams švelniu "Meškiuko Rudnosiuko" deklamavimu pademonstravo pats jauniausias jaunuolynas — šeštadieninės mokyklos auklėtiniai: Andrytė Giedraitytė, Auris Jarašūnas, Ingutė Nelsaitė, Aidis Palubinskas, Bitutė Trotmanaitė, Dalytė Venckutė ir Pauliukas Viskanta.

Eilėraščių "Ažuolas" gražiai padeklamavo Viltis Jatulienė, o moterų kvintetas — Dalila Mackialienė, Valerija Irlkienė, Viltis Jatulienė, Inga Tumienė ir Rasis Urbanienė — kilniu misteriško būdu atliko pakilų "Keleivio talismaną".

Birutė Dabšienė padainavo trijų vietinių kompozitorių — G. Gudauskienės, B. Budriūno ir O. Metrikienės — dainas, parašytas Brazdžionio žodžiais. Itin subtiliai nuskambėjo O. Metrikienės "Anapus žvaigždės". Tikrai melodingai niuansuota, gavi daina, tinkanti solistės lyrinei balso kultūrai. Raimondos Apeikytės fortepijono palyda buvo puiki.

Nuo scenos ir auditoriją žvelgė darnus scenovaidis — svarbiausių poeto knygų viršelių kompozicija, nupiešta dail. Ritos Bureikienės. Tai jau ne pirmas dailininkės įnašas į literatūros švenčių apipavidalinimą.

LFB literatūros vakarų dešimtmečio proga sveikinimus prisiruntė kai kurie anksčiau pasirodę rašytojai. Juos paskaitė N. Z. Brinkienė ir J. Kojelis. Čia pat Brazdžionis buvo apdovanotas la-

Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiulių ruošiamų literatūros vakarų programų dalyviai ir talkininkai, dalyvavę jubiliejiname literatūros vakare gruodžio 6. Iš kairės: (daliai matoma) Rita Bureikienė — scenos dekoratorė, Jurgis Gilauda, Danutė Mitkienė, Valė Irlkienė, Rasis Urbanienė, prof. Jonas Kučingis, Viltis Jatulienė, Aldona Brazdžionienė, Dalila Mackialienė, Bernardas Brazdžionis, Pranas Visvydas, Birutė Dabšienė, Alė Rūta, Bronius Budriūnas, Linas Kojelis ir P. Algis Raulinaitis (trūksta pianistės Raimondos Apeikytės). Nuotr. P. Jasiukonio

bai skoningu Vytės paveikslu.

Visų poeto išleistų knygų paroda, kurios ruošia rūpinosi arch. Edmundas Arbas, žavėjo savo patraukliu išdėstymu. Tiesiog sunku perkąsti faktą, jog Bernardas Brazdžionis, nežinint iš-eiviškų sielvartų, yra išleides to-

kį apsta poetinės literatūros. Ypač krito į akis Vytės Nemunėlio knygos įvairumas. Todėl galima drąsiai prie anksčiau sumintų trijų poeto meilių (motinos, sesers, žmonos) pridėti ir jo didžiąją meilę vaikams.

Pr. V.

PASIVAIKŠČIOJIMAS PRO JUODĄ BUTELĮ, STASĮ YLĄ IR MIKALOJŲ K. ČIURLIONIŲ

(Atkelta iš 2 pusl.)

džiau pažinti ir save ir žmogų apskritai. Juk ten buvo ypatingos sąlygos peržvelgti tą juodąjį stiklą, normaliam gyvenimui rūpestingai saugantį žmogaus vidinį veidą. Kai dabar metu akį į anų dienų atsiminimus, ima rodytis, kad anas kazimierinės šventės rengimas ar nebus buvęs paskutiniu akstiniu kum. Stasį parinkti į Stuthofą "akademiją". Jiems juk rūpėjo išjungti iš lietuviškojo gyvenimo žmones netik išmanančius, ne tik subeigančius organizuoti, bet ir turinčius visuomenėje pasikėijimą, garantuojantį bet kokio darbo pasisekimą.

Po to mudvieju su kun. Stasiu susitikimai palyginti gana reti, bet bičiuliška kazimierinių dvasia pasiliko. Tiesa, vienas susitikimas buvo palikęs lyg ir mažutį klausuką. Jis Rochesterin refkarciais užsukdavo vienu ar kitu reikalu. Kiekvieno metu uželdavo ir mūsų pastogę, ar bent paskambindavo, kad susitikimam kur kitur. Vieno tokio užsukimo proga daviau jam ką tik išėjusius "Pakylėjusius paukščius". Tada pasidžiaugė, padėkojo, o po keleto dienų vienas pažįstamas ima ir gražina tas pačias knygas. Sakė: "Yla tų knygų neėmė, tai jis nebeturįs jų kur bedūt!" O tada, bent mūsų kaimelyje, toji knygu-tė kai kam pasirodė dideliu baudiu, bet kad ji tokia būtų ir kun. Stasiui, kiek nustebau. Po to dar keletą kartų teko susitikti su juo pačiu, ir kiekvienas susitikimas bent iš viršaus buvo toks pat paprastas ir nuosirdus, kaip visada.

Kartą, vykdamas į Bostoną, panorau pasukti iš kelio, pamatyti Putnamo seselių karalystę, o svarbiausia — aplankyti kunigą Stasį. Sakiau, apžiūrėtu jo Pili, apšnekėsim visas jos statymo problemas, bet kur tau — seselės ką tik parvežė iš Neringos pušaičių, tai kun. Stasys jomis Pilies kiemą sodina. Seselės palydėtas, susiraudau ir išjungiau ir talką. Jis sodina pušes ratu apie Pilies kiemą, o aš nešu vandenį. Kai palaisčiau paskutinę, sakau: "Da-

bar einam, aprodyk Pili. Papsakok, kaip statei? Kokios buvo bėdos ir kokie džiaugsmai? Stasys žvilgtelėjo į laikrodį. "Nebėra kada", pasakė. "Septintą valandą vakarienė. Nenueisim laiku, negausim valgyti". Taip Pilies ir neteko pamatyti tik tiek, kiek mačiau prabėgdamas su kibiru vandens. Dabar, sako, ji jau su stogu ir kuoru. Netrukus žada pasipuosti Kašubos ir Marčionionių darbas, o gal net ir Jonyno vitražais. Toji Ylos Pilis iš lengva darosi apylinkėj ir besidairančių turistų dėmesio centru. Apžiūrėdami Pili, jie išgirsta ir apie turtingos istorijos ir tragiškos dabarties kraštą, apie kurį retas anksčiau vargu ar buvo girdėjęs. Daugumai jų Lietuva ne šio pasaulio žodis. Vienu tarpu Pilis buvo pakibus lyg ir ore. Žemę nupirko Lito bendrovė, projektavo išdalyti sklypais, ir pačiai Piliai tebutų likęs labai suspaustas kamputis, jeigu apskritai būtų kiek likę. Tik planas nepraėjo. Vietos savivaldybių nuostatai prieštaravo Lito planams. Tada dalį žemės Litas pardavė, o Pilis liko ant kito, gana padoraus sklypo, kurio likimas dar nėra visiškai aiškus. Jeigu paliks Ylos rankose, greičiausiai išaugs į jaukų lietuvišką parkelį, jeigu ne, — kas gali atspėti.

Eidamas vakarienės sužinojau, kad toji Pilis ir paties kun. Stasio likimui turėjo ypatingos reikšmės. Dėl kraujo apytakos sutrikimo buvo pavojus netekti kojų. Kraujo indų patvarkymo operacija pavyko, bet kojų atsigavimas buvo kitas reikalas. Tada tai jis ir ėmė, kojas vos bevavilkdamas, statyti Pili. Reikėjo nepaprastos valios ištesėti. Taip lengva būtų buvę užsisėsti kėdėn, ištiesti gellamas, atširpusias kojas ir gal baigti dienas vežimelyje. Tik kun. Stasys gyvenime ne to ieškojo. Jis mylį savą žmogų ir nori jam ką nors duoti, dalintis tuo, kuo pats jaučiasi pertekęs. Gal pats geriausias pavyzdys — jo planingas darbas su jaunimu. Esu kalbėjęs su visa eile jaunųjų, lankiusių ateitininkų pasaulėžiūrinis kursas, ir stebėjaisi,

KAI ŽMOGUS NENULENKIA GALVOS

(Atkelta iš 3 pusl.)

beteisiškumo kėlimą aikštėn. Jis nuo pat pradžių buvo Žmogaus teisių gynimo Inicijatyvinės grupės narys, Tarptautinės amnestijos tarybinės sekcijos narys, pagrindinių kovos už žmogaus teises mūsų šalyje kryptį nustatančių dokumentų bendraautorius ir autorius. Kovaliovas atliko daug gerų ir sunkių darbų be didelio pasigarsinimo. Tai joks atsitiktinis nesusilavinimas. Tai joks sumegzti ryšius tarp Jungtinių Amerikos Valstybių ambasados ir Simo Kudirkos motinos, kas galutinai privedė prie Kudirkos išvadavimo 1974-tųjų metų gegužės mėn. Kovaliovas džiaugė su Velikanova ir Chodorovič paskelbė, kad bus testamas "Dabartinių įvykių kronikos" leidimas, ir kad jis prisijimas atsakomybę už jos platinimą. Tai buvo bebaimis istorinis įsipareigojimas. Bet tuo pačiu metu tai buvo iššūkis tiems, kurie "Kroniką" vadino šmeižikišku ir antitarybinu leidiniu, ir tiems, kurie bijojo tiesos ir viešumos. Vakarų karykštis areštas yra keršto veiksmas už drąsą ir padorumą". Šie akademiko Sacharovo pernai pasakyti žodžiai tinka ir šiandien, ir tik tenka pridurti — vakarykštis areštas yra keršto veiksmas už drąsą, padorumą ir ištvėrmę per tardymus, kalėjimus. Čia cituotas akademiko Sacharovo kreipimasis buvo paskelbtas "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" 15-ame numeryje, kuris pradėdamas "Kronikos" skaitytojų laišku. Ten sakoma: "Neseniai sužinojome apie biologijos mokslo daktarą Sergejus Kovaliov areštą dėj "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos", Mes, Lietuvos katalikai, meldžiam Dievą šiam mokslininkui

kui fizinės ir dvasinės stiprybės. Šiandien pasauliui gyvybiniai reikiama meilė. Jėzus Kristus yra paskakęs: "Nėra didesnės meilės kaip gyvybę už draugus atiduoti" (Jono 15:13). Mes tikime, kad Sergejus Kovaliovas ir kitų aukos neveltui.

Šiandien Lietuvos katalikai dar su didesniu tikėjimu gali pakartoti tuos pačius žodžius, nes Kovaliovui paskirtas kankinimo kelias, kurio yra eje ir tebeina daugelis dorų lietuvių.

Nulenkiant šiandien galvą prieš nuteistą už teisybę Kovaliovą, man prisimena paskutinę mūsų kelionę iš Lietuvos į Maskvą, kad iš ten išvyktume iš tėvynės, gal būt, ilgam laikui. Vilniaus geležinkelio stotis, gruodžio šlapdrība ant lydinčių veidų, būrelis draugų ir nemanžesnis būrelis nepažįstamų, pasikirtu "palydovų". Dalis jų lipa į tą patį vagoną, sustoja prie langų, akylai sekdami atsivėikhtinimą ir paskiti tytomis budri mūstį kupę per naktį iki Maskvos. Ten jie išlipa, skubėdami vykdyti savo kitos paskirties, apie kurią sužinojome sekančią dieną. Tie patys mūsų — gal ir taip gražiai atsitiktinai suderinti — palydovai iš KGB atvyko sulmti ir atgabenti Sergeju Kovaliovą į Vilnių. Tokie likimo paradoksalai ir susikryžiuojantys šioje neturinioje logikos šalyje. Šiandien mes laisvėje Vakaruose, lydimi jausmo, kad Kovaliovas baudžiamas ir už mus, kaip ir už visus, kurie nenulenkia galvų, o Sergejus Kovaliovas nuteistas ten, mūsų senosioje sostinėje Vilniuje.

Už ką? — atsakys istorija, kuri išsifruos tuos standartinius, teismų parodiją lydinčius nuosprendžius: "už antikristištine veik-

10% — 20% — 30% pigiau mokėtis už apdirbtą nuo ugnies ir automobilių gas

FRANK ZAPOLIS
2809 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful

COLOR TV SETS

WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR

With **\$1,500**

You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to **\$1,897** in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to **\$2,283.06** in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to **\$5,568.48** in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to **\$10,691.09** in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to **\$21,024.81** in 1 year.

19" Diagonal COLOR Remote Control

With **\$1,500**

You can have this 19" RCA XL-100 COLOR TV... with Remote Control... and your money grows to **\$1,895.54** in 72 months.

Or With **\$2,000**

And your money grows to **\$2,112.23** in 4 years.

Or With **\$5,000**

And your money grows to **\$5,408.95** in 2 1/2 years.

Or With **\$10,000**

And your money grows to **\$10,551.99** in 1 1/2 years.

Or With **\$20,000**

And your money grows to **\$20,880.22** in 1 year.

MES KALBAME LIETUVIŠKAI
Enjoy Your TV NOW PLUS EARN INTEREST

*Funds must remain in this special account for term of certificate. From your deposit, we deduct the cost of the bank, but the interest you earn pays for it, plus gives you an additional gain of 6 1/2% to 7 3/4% on your full deposit. Federal regulations require substantial interest penalty for early withdrawal.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

DES PLAINES OFFICE: 1065 OAKTON STREET, DES PLAINES, ILLINOIS 60016, TELEPHONE: 297-0729

ALMIRA OFFICE: 3434 WEST NORTH AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60647, TELEPHONE: 498-3112

MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636, TELEPHONE: 476-7575

GRAŽIAUSIOS DOVANOS JAUNIMELIUI

Birutės Pūkelevičiūtės pasakos

MILNAS

Visos šios knygelės gausiai išpuoštos spalvotom iliustracijom.

PELIUKAI IR PLASTAKĖS	1.50	40 pusl.
DARZŲVŲ GEGUŽINĖ	1.50	36 pusl.
KALĖDŲ DOVANA	1.50	40 pusl.
SKRAIDANTIS PARŠUKAS	1.50	36 pusl.
KLEMENTINA IR VALENTINA	1.50	36 pusl.
RIMAS PAS KĖSTUTĮ	2.50	80 pusl.

Užsakymus siųsti:

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St.
Chicago, Ill. 60629

Illinois gyventojai pridėda 5% mokestį.

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavimas ir taisymas
2046 W. 69th Street Tel. RE 7-1941

50 metų Lietuvos baletui

J. ŽILEVICIUS

Šiais metais gruodžio mėn. 4 d. sukako 50 metų nuo Valstybinio baletinio studijos įsikūrimo. 1925 m. gruodžio mėn. 4 d., Tallat-Kelpšai diriguojant, buvo pastatytas pirmas baletas spektaklis "Coppelia". Iki tol baletas pasirodydavo tik operų pastatymuose.

Pirmaisiais mūsų jauno besivystančio baletinio mokytojai, kędangi sąvų dar neturėjome, buvo svetimtaučiai — baletmeisteris P. Petrovas ir balerina Y. Karalli. 1930 m. baletui vadovauti buvo pakviestas žymus P. Petrovas, o vėliau J. Kėkštas, Petersburgo Marijos teatro šokėjas. Paskui mūsų baletui vadovavo viša eilė pasaulinio masto garšenybių: Vasiljevas, Zvierevas, Fedorova, Kirsonava. Šių garšenybių šešelyje pamažu brenė, augo, iškilo ir savieji baletmeisteriai — B. Kelbauskas ir J. Jovaišaitė-Olekienė. Per keliolika metų veiklos mūsų baletas išugdė visą eilę savų talentingų šokėjų. Nuo baletinio įsikūrimo iki 1940 m. buvo pastatyta 38 baletai. Tame laikotarpyje baletas dalyvavo ir 41-me operos spektaklyje, o taip pat ir keliose dramose.

Buvo pastatyta ir keletas lietuvių kompozitorių sukurtų: J. Gruodžio "Jūratė ir Kastytis", J. Karnavičiaus "Lietuviškoji rapsodija", B. Dvariono "Piršlybos", V. Bacevičiaus "Sokių sū-

kuryje" ir J. Pakalnio "Sužadėtinė".

Garsas apie aukštą Lietuvos baletą lygi pamažu plačiai pasisklido ir užsienyje. 1935 m. Lietuvos baletas buvo pakviestas trijų savaičių gastrolėms į Monte Carlo Casino teatrą ir 4-rių savaičių gastrolėms į Londono Alhambros teatrą, kuris talpina daugiau kaip 5000 žiūrovų. Gastroliuojant Londone, teko išlaikyti ir sunkų egzaminą. Baletas menas Londone labai mėgiamas, o lankytojų skonis rafinuotas ir labai išleptas. Mėnesio bėgyje mūsų baletas Londone turėjo net 32 spektaklius. Dirigentą L. Hoffmeklerį pakvietė pasilikti ilgesniam laikui Londone diriguoti ju baletui.

Sprendžiant iš to, kas pasakytas, Lietuvos baletas turėjo būti labai aukšto lygio ir europinio masto, jei anglų spauda taip labai vertino ir gyrė jo pastatymus. Šioms išvykoms vadovavo baletas artistas ir administratorius Adolfas Butkus.

Artėjant okupacijai, apie du trečdaliai baletas artistų pasitraukė Vokietijon ir 1947 m. Augsburgur pastatė "Coppelia". Po pastatymo Augsburgur baletas grupė gastroliauvo įvairiose lietuvių stovyklose. Užėjus emigracijai, didesnę jų dalis atsidūrė Amerikoje, kiti Australijoje ir kitose valstybėse, visur įsteigdami baletos studijas, kurios su dideliu pasisekimu dar ir dabar veikia.

Lietuvos baletas šokėjai T. Babuškinaitė-Vasiliauskienė ir A. Liepinas

1957 metais Chicagoje išleido Jonas Karvelis. Tik latviškoji leidykla pakeitė jo vardą. Lietuviškai tai būtų "Mano žmona? Mano sūnus?"

Kaip žinome, tas pats vertėjas anksčiau yra išvertęs latvių kalbon ir vėlyvesnį Aloyzo Barono romaną "Abraomas ir sūnus". Jį išleido irgi ta pati leidykla, pavadinimą pakeisdama į "Paudzu mezglos" (Kartų susipainiojimus).

Kęstutis Keblys knygoje "Lietuvių literatūra svetur", vertindamas mūsų iševijos romanus, "Mėnesieną" laiko vienu iš stipriausiųjų Aloyzo Barono šio žanro kūrinių.

Latviai šią A. Barono knygą išleido labai gražiai, kietais viršeliais, su trijų spalvų aplanko piešiniu (dail. Ed. Dzenis), 199 psl. Jos kaina \$8.00. Platina pati leidykla: Gramatu Draugs, 7307 Third Ave., Brooklyn, N. Y. 11208.

Kultūrinė kronika

LĒLIŲ TEATRO KALĒDINIS SPEKTAKLIS

Laimos Rastenytės - Lapinskienės parengtas naujas lėlių teatro spektaklis įvyks rytoj (gruodžio 21 d.) 3 val. popiet Jaunimo centro 203 kambary, Chicagoje. Mažiesiems ir jaunos dvasios vyresniems žiūrovams bus perteiktos šios pasakos: "Kalėdų senis ir stirmelė", "Kaip Pikčiūna pavogė Kalėdas" ir "Petriukas ir vilkas".

DVIEJŲ LIETUVIŲ DAILININKŲ EKSLIBRISTINIAI LEIDINIAI

Tarptautinė dano Klaus Roedel Exlibristen leidykla išleido du leidinius ir lietuvių dailininkų, ypač pasižymintį ekslibristų kūryboje. Pirmasis leidinys yra parengtas Baltimorėje gyvenančio V.E. Vengrio. Jis skirtas čikagiešio Vytauto O. Virkau ekslibristams. Antrasis leidinys, parengtas Klaus Roedel, pristato mums Vilniuje gyvenančio dailininko Vinco Kisarausko ekslibristus. Apie šiuos leidinius kiek plačiau bus kita šeštadienį Naujųjų leidinių skyriuje.

Filmų įvairumai

STASĖ SEMĖNIENĖ

Geras filmas žavi savo paprastumu, bet ...

Chicago filmų festivalyje karštiligiška pasaulinės premjeros publikos pritarimą susilaukė filmas "One Flew Over the Cuckoo's Nest". Milos Formano surežisuotame filme yra tokių spindintį momentų, kad net ir stebėtojai perdėtai reaguavo — linksmaj pritarė šūkavimu, o kiti net ... kojomis trepsėjo. Tačiau ir toks geras filmas iškrypsta iš gerojo kelio ir pasiklysta. O tada pabaigoje charakterių žmogiškos savybės pasimeta ir nustoja savo reikšmės.

Nelengva yra atvaizduoti protiniai sergančių beviltišką likimą. Dar ir dabar daug kas atsimena niūrią, bet puikią vaidybą Olivios de Havilland filme "The Snake Pit". Ir šiame filme mes sutinkame klasikišką pašalietį — R. P. McMurphy, iš esmės sveiktą kalinį, pasiūtą į silpnapročių instituciją, tokiu būdu nubaustą už jo visokius sukeltus neramumus.

McMurphy sugeba savotiškai įsiskverbtį į grupę pacientų, vaistų pagalba, o kartu ir pilkos aplinkos nušviestų į letargišką apstulbimą. Šis įsibrovėlis tarp silpnapročių

neturi nė mažiausios nuojautos apie protinę ligą (gal tai yra jo laimė). Gyvenimą pamėgęs tas gamtos vaikas įžiūri silpnapročiuose lyg savo žaidimo partnerius. Jis taipgi lieja tulžį prieš galtingąją seserį Ratched ir visą jos įvestą sistemą.

Filme draikosi daug humoristinių siūly. Ir jei amerikiečiai kritikai pranašauja, kad filmas bus nominuotas kaip vienas penkių geriausių, tai tik svarbiausio veikėjo, Jack Nicholson nuostabios vaidybos dėka. Jo atvaizduotasis yra stipriai įkūnytas ir visiškai įtikinantis. Savo nepaprasta vaidyba Nicholson vėl išplaukia kaip vienas pačių įdomiausių aktorių paskutiniame dešimtmety.

Pulkas partneris yra Will Sampson, kuris neprakalbėjo per tušną metų, tačiau šis naujasis atvejis taip sugeba prasiveržti į "nebylio" indėno (save vadinančio "Vadu") sielą, kad, mokydamas krepšinio, jis išmoko jį prabūti...

Vis dėlto filmas rekomenduotinas tik vyresniems kaip 18 m.

Pasivaikščiujimas pro juoda butelį, Stasį Ylą ir Mikalojų K. Čiurlionį

(Atkelta iš 4 pusl.)

Stasys iškils, kaip vienas pačių šviesiausių asmenybių, vienas pačių skaisčiausių taškų jų gyvenime. Tai ir bene bus viena iš priežasčių, gelbėjusių Stasį nuo luošumo. Jis ėjo, vilko nelankščias kojas, ypač, berods, dešiniąja, lupo akmenis, nešė, dėjo, klupo, daužėsi pirštus, bet neatleido. Po kiek laiko daktaras nustebo tokiu greitu kojų gerėjimu, o išklausęs Stasio prisipažinimą, kaip jis dienas leidžia, pripažino, kad tik tas jam kojas ir gražino. Dabar tos dienos praėity ir pats Stasys, atrodo, joms daug reikšmės nebeduoda. (Bus daugiau)

tarptautiniuose suvažiavimuose, buvo Užsienio reikalų ministerijos juriskonsultas, dalyvaudamas įvairiose tarptautinėse bylose, politinėse konferencijose, derybose su lenkais, rusais, vokiečiais. Yra parašęs eilę teisinių studijų ir bendradarbiavęs daugelyje lietuviškų ir užsienio laikraščių ir žurnalu.

Iševijoje daugely metų darbovosi Vlike, dėstė Pabaltijo universitete. Gyvena Washingtone, D.C.

MOKSLO POPULARIZATORIUS

Vienas iš uoliųjų mokslo popularizatorių XIX šimt. pabaigoje ir XX šimt. pradžioje buvo kun. Jonas Balvočius, rašęs Geručio slapyvardžiu. Buvo gimęs 1842 m. Viekšnių vals., mirė Uliūnuose 1915 m. lapkr. 12 d., taigi šiemet 60 m. nuo jo mirties. Buvo baigęs Petrapiilio dvasinę akademiją. Daugiausia savo lėšomis išleido daug religinių knygelių, apsakymų, mokslo popularizacijų: Sodiečių dangus, Zoologija. Sudarė ir maldaknyges.

KALĒDŲ ŠVENČIŲ PROGĀ

Dvi taikliausios ir prasmingiausios dovanos visiems tiems, kurie laisviau skaito angliškai ir lietuviškai:

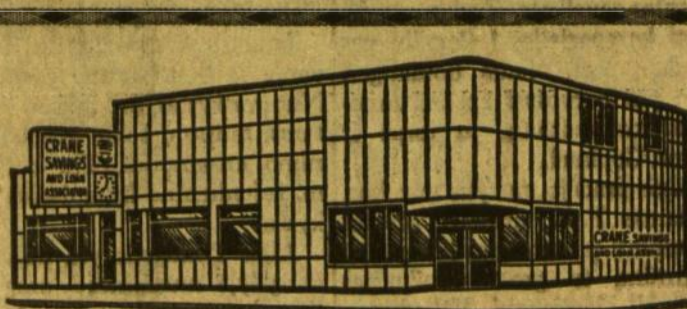
LITHUANIANS IN AMERICA — autorius Dr. Ant. Kučas, profesorius emeritus University of Scranton. Knyga 350 pusl., kietais viršeliais su aplanku. Ši knyga gera Kalėdinė dovana supažindinti angliškai kalbančius su lietuvių pirmąja emigracija iki šių dienų, jų veiklą ir visokeriopu įnašu į šio krašto gerovės augimą. Kaina \$6.00

ENCYCLOPEDIA LITUANICA, 6 tomai; keturi tomai jau išleisti: Kaina \$20.00 už tomą

O su Lietuva suaugusiems gyvas aidas iš netolimos praeties: PASAKYTA — PARASYTA, Antano Smetonos kalbų rinkinys, Kaina \$10.00

Užsakymus siųsti: Lietuvių Enciklopedija, 395 W. Broadway, P. O. Box 95, So. Boston, Mass. 02127. Telef. (617) 268-7730, o vakarais — (617) 282-2759.

Visais reikalais Chicago ir apylinkių gyventojai gali kreiptis vietiniu telefonu: 858-3837.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

VALANDOS: ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak PIRMAD. ir KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v.

7% Mokamas už 6 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000
5 1/4% Investavimo Mokamas už saskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PĒLNO NUOSIMCTUS NUO 1 P. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS NAUJOS — NAUDOTOS Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas 5610 S. Pulaski Rd., Chicago Phone — 581-4111

VAŽIUOJAM Į FLORIDĀ

Skubėkite pasinaudoti žemiausiomis kainomis ir gražiausiu laikotarpiu. Kreipkitės į lietuviškus hotelius: NORWYN APTS., 126 Ocean Dr. Miami Beach, Fla. 33139 arba TOWN & SURF APTS. 9024 Collins Ave. Surfside, Fla. 33154 Skambinkite B. SERGAUCIUI 672-4902

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MĖGEJAMS

Daug sutaupysite perkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val

3314 West 63rd Street Tel. Prospect 6-8998 Chicago, Illinois, 60629

Platinkite "Draugą"

ISIGYKITE PATVARIĀ IR EKONOMIŠKĀ SUSISIEKIMUI PRIEMONĖ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonomiškas — iki 25 mylių gallonu

Sutaupysit iki \$2,300.00 perkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuoliams mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų įvairių kainų. Pradedant nuo \$50.00.

Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai pataisys karoseriją (Body), sparus (Fenders) ir sureguliuos motorą.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI7-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

KALĒDINĖS DOVANOS

Tik per Angliją, greičiau, pigiau, geriau. Siūlome aukštos kokybės dovanų siuntinį, kuris bus naudingas kiekvienai šeimai Lietuvoje.

KALĒDINIS 1975

3 metrai puiki vilnonė angliška medžiaga eilutei, 2,75 m. stora crimplene medžiaga moteriškam kostiumėliui, arba moteriškam paltui, vyriški nalloniniai marškiniai, arba bliuskutė, vyriškas arba moteriškas labai geros rūšies megztinis, 1 vilnonė gėlėta skarelė, 2 gėlėtos nalloninės skarelės, 2 p. vyriškų arba moteriškų vilnonių, arba nalloninių kojinių, 1,80 m. crimplene medžiaga suknelėi, arba 1 sv. vilnonių megzinių siūlų, 1 sv. šokoladinių salduminių dėžė, 20 angliškų cigarečių. Kainą su įskaičiuotu muitu ir visomis persiuntimo išlaidomis. \$160.00

Paruošiamo specialius maisto siuntinius 1975. Kainą su muitu ir persiuntimo išlaidomis. \$50.00

Tam, kas pageidauja pats sudaryti siuntinį, siūlome šiuos sąlygas:

- 3 m. labai gera angliška kostuminė medžiaga. \$45.00
- Stora su ornamentais crimplene medžiaga 1 m. \$ 7.00
- Crimplene medžiaga suknelėm 1 m. \$ 8.50
- Nalloninis kailis moteriškam paltui. \$33.00
- Dirbtinis mink moteriškam paltui. \$54.00
- Vilnonė žieminių paltui medžiaga. \$36.00
- Vilnonė gėlėta skarelė. \$ 8.00
- Komplektas moteriškų nalloninių apatinių \$18.00
- Perukai, įvairių spalvų. \$30.00
- Nalloniniai marškiniai. \$ 8.00
- Vilnoniai arba Acryleno pertiniai. \$18.00
- Lietsargiai Telescopic. \$10.00

Šitos kainos yra su įskaičiuotu sovietiniu muitu. Reikia pridėti tik persiuntimo išlaidas. \$17.00

Pirmame užsakymus: auto mašinų, motociklų, dviračių, televizijos aparatų, šaldytuvų ir kt. Persiunčiame pinigus dėl tokių prekių, kurias negalima iš čia pasiųsti.

Sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus prekėmis arba pinigais į Lietuvą arba kitas šalis.

BALTIC STORES LTD.

(Z. Juras)

421 Hackney Road

London, E.2, England

Telef. 01 739 8734 arba 01 460 2592

Nauji leidiniai

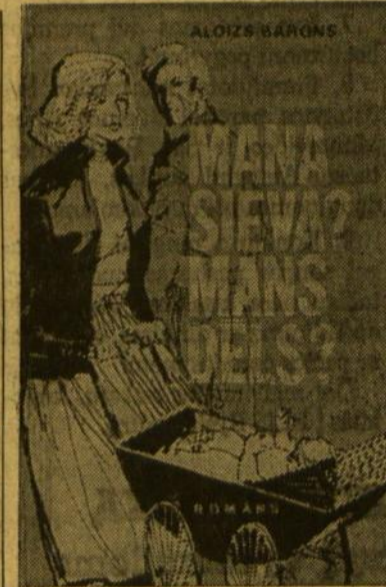

• NO GREATER LOVE.. The trial of a Christian in Soviet-occupied Lithuania. Published in 1975 by The Lithuanian Catholic Priests' League of America. Additional copies may be obtained from: Lithuanian American Catholic Services, 120 Front St., Baltimore, MD. Printed at Immaculata Press, Putnam, Conn. 06240.

Tai 16 psl. leidinyje angliškai atpasakota istorija šių laikų naujos ir herojiškos mūsų tautos kankinės Nijolės Sadūnaitės, gimusios 1938 metais. Leidinyje duodama trumpa jos gyvenimo ir darbų kronika, visą dėmesį sutelkiant į jos teismą ir nutiesimą Vilniuje ir tame teisme jos pasakytąją kalbą. Tai šturpulinga religinio persekiojimo konfrontacija su naujais krikščioniškos dvasios kankiniais. Knygelė yra toks dokumentas, kad jį turėtume plačiai paskleisti angliškai suprantančiame pasauly.

• Aloizis Barons, MANA SIEVA? MANS DELS?. Romans. No lietuvių valodas tulkojis Zarinus Janis. 1975. Gramatu Draugs.

Tai latvio Janis Zarinis latvių kalbon išverstas ir latvių leidyklos atspausdintas Aloyzo Barono romanas "Mėnesiena", kurį

Filmų įvairumai

STASĖ SEMĖNIENĖ

Geras filmas žavi savo paprastumu, bet ...

Chicago filmų festivalyje karštiligiška pasaulinės premjeros publikos pritarimą susilaukė filmas "One Flew Over the Cuckoo's Nest". Milos Formano surežisuotame filme yra tokių spindintį momentų, kad net ir stebėtojai perdėtai reaguavo — linksmaj pritarė šūkavimu, o kiti net ... kojomis trepsėjo. Tačiau ir toks geras filmas iškrypsta iš gerojo kelio ir pasiklysta. O tada pabaigoje charakterių žmogiškos savybės pasimeta ir nustoja savo reikšmės.

Nelengva yra atvaizduoti protiniai sergančių beviltišką likimą. Dar ir dabar daug kas atsimena niūrią, bet puikią vaidybą Olivios de Havilland filme "The Snake Pit". Ir šiame filme mes sutinkame klasikišką pašalietį — R. P. McMurphy, iš esmės sveiktą kalinį, pasiūtą į silpnapročių instituciją, tokiu būdu nubaustą už jo visokius sukeltus neramumus.

McMurphy sugeba savotiškai įsiskverbtį į grupę pacientų, vaistų pagalba, o kartu ir pilkos aplinkos nušviestų į letargišką apstulbimą. Šis įsibrovėlis tarp silpnapročių

neturi nė mažiausios nuojautos apie protinę ligą (gal tai yra jo laimė). Gyvenimą pamėgęs tas gamtos vaikas įžiūri silpnapročiuose lyg savo žaidimo partnerius. Jis taipgi lieja tulžį prieš galtingąją seserį Ratched ir visą jos įvestą sistemą.

Filme draikosi daug humoristinių siūly. Ir jei amerikiečiai kritikai pranašauja, kad filmas bus nominuotas kaip vienas penkių geriausių, tai tik svarbiausio veikėjo, Jack Nicholson nuostabios vaidybos dėka. Jo atvaizduotasis yra stipriai įkūnytas ir visiškai įtikinantis. Savo nepaprasta vaidyba Nicholson vėl išplaukia kaip vienas pačių įdomiausių aktorių paskutiniame dešimtmety.

Pulkas partneris yra Will Sampson, kuris neprakalbėjo per tušną metų, tačiau šis naujasis atvejis taip sugeba prasiveržti į "nebylio" indėno (save vadinančio "Vadu") sielą, kad, mokydamas krepšinio, jis išmoko jį prabūti...

Vis dėlto filmas rekomenduotinas tik vyresniems kaip 18 m.

RED. EMILJA PAKŠTAITĖ, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60632. Tel. (312) 927-3090

JAUNIMO KONGRESĄ PASITINKANT

Jaunimo kongresai — tai laisvojo pasaulio lietuviškos išeivijos egzaminai vyresniajai ir jaunesniajai kartai. Suvažiavę atstovai, tai tarsi įvairių kraštų veidrodžiai, i kuriuos pasižūrėję, sprendžiam savo veiklos problemas.

Buvo rašoma, kad praėjusiuose kongresuose jaunimas buvo lengvabūdiškas, kad savo pačiu tarpe kalbėjo angliškai, pasigedo kultūrinio aspekto. Kitiems tai buvo didingas įvykis, pamačius tūkstančius lietuvių. Jaunimas save matė, kritikavo, iš klaidų mokėsi ir pradėjo pajusti išeivijos gyvenimo pulsą.

Pirmame Kongrese jaunimas juto reikala diskutuoti politiką. Antrajame arčiau pažvelgėme į save ir savo ryšius. Kokia mintis dominuos ši kongresa? Kaip mes jį atsimsime, besiruošiant ketvirtajam? Ko iš važiujančių ti-

kisi jaunimas, kuris čia lieka? Ar tam jaunimui aplanai svarbu? Tokius paprastus ir gan esminius klausimus klausiami savęs Kongreso išvakarėse.

Kanados III PLJK atstovų suvažiavimas Toronte š. m. spalio mėn. 25 d. Nuotr. D. Blauzdžiūnaitis

JAUNIMO KONGRESO ATSTOVAI

Štai sąrašas asmenų, kurie atstovaus laisvojo pasaulio jaunimui Pasaulio lietuvių jaunimo trečiajame kongrese:

ARGENTINAI: Marija Barzdžiūtė, Ana Butrimaitė, Liliana Burbaitė, Juozas Deveikis, Angela Kiselitė, Kęstutis Mikalonis, Grasielė Markūnaitė

AUSTRALIJAI: Melburnui Birutė Prašmutaitė, Zita Prašmutaitė, Gediminas Statkus, Viltė Araitė, Adelaidė; Nemira Masulytė, Jonas Mockūnas, Birutė Mikužienė, Sydneyje — Eduardas Karpavičius, Ričardas Bukavičius, Ričardas Badauskas, Regina Laukaitytė, Brisbanei — Vitas Kiaušas.

BRAZILIJAI: Elena Bareišytė, Ramutis Idika, Zivilė Juraitytė, Vanda Pilipavičiūtė, Aleksandras Valavičius, Laima Vosyliūtė, Lydija Rubliuskaitė, Antanas Valavičius ir Audra Vosyliūtė.

JUNGTINEMS AMERIKOS VALSTYBĖMS: New Yorko apygardai atstovauja — Marytė Matulaitytė, Sarūnas Zikaras, Birutė Radzivanienė, Vytautas Radzivanas. Connecticut apygardai: Sigita Banevičiūtė, Ramunė Bernotaitė ir Liucija Zdanytė. Bostono apygardai: Nijolė Ivaškaitė,

Eduardas Meilus, Rima Patašitė ir Dalius Vasys. Pietryčių apygardai atstovauja: Marytė Dambriūnaitė. New Jersey apygardai atstovauja — Audrė Pociūtė ir Danutė Audėnaitė. Ohio apygardai: Jurgis Joga, Nijolė Lenkauskaitė, Viktorė Lenkauskaitė, Ugnelė Stasaitė ir Algis Šilėnas. Michigano apygardai: Daina Astašaitė, Rūta Ilgūnaitė, Rita Matveikaitė, Viktoras Nakas, Kristina Sabalytė, Eglė Turūtaitė, Vidurvakarių apygardai: Indrė Baužaitė, Rimantas Genčius, Jonas Juozavičius, Petras Kiselius, Jolita Kiselitė, Alė Pabedinskaitė, Emilija Pakšaitė, Pranas Pranckevičius, Rasa Šoliūnaitė, Loretta Stončiūtė, Algis Tamosiūnas ir Daiva Vaitkevičiūtė. Vakarų apygardai: Irena Grauskaitė, Linas Kojelis, Vincas Skirius ir Irena Žukaitė. Floridos jaunimui atstovaus — Rosita Billūnaitė.

KANADAI: Montrealui: Rasa Lukoševičiūtė, Kristina Bendžiūtė, iš Londono Algis Jusys, Linas Kairys ir Jurgis Valaitis. Torontui: Gediminas Kalinauskas, Andrius Gaputis, Algis Čepas, Gabija Juozapavičiūtė, Daiva Selikaitė, Jūratė Šeškutė, Algis Šeškus. Hamiltonui: Anelė Ka-

Algis Draugelis

PASISVENTĘS MUZIKAI

Algis Draugelis, daug žadęs talentas muzikoje, išvyko studijuoti kompozicijos į Paryžių pas garsiąją prof. Nadia Boulanger, kuri yra paruošusi apščiui Amerikos kompozitorių, jų tarpe ir Aaron Copland.

Algis pradėjo mokytis muzikos, būdamas 7 m. amžiaus. Mokėsi skambinti pianinu pas komp. Br. Budriūną ir groti smuiku pas prof. Vl. Motiekaitį. Vėliau studijavo privačiai pianiana pas prof. Architoff (UCLA) ir smuiką pas prof. A. Schoenfeld (USC). Baigęs So. Pasadena

DVIDEŠIMT PENKTAS SAJUNGOS SUVAŽIAVIMAS

1975 m. lapkričio mėn. 27-30 d. Montrealyje buvo dvidešimt-penktais Šiaurės Amerikos Lietuvių studentų sąjungos suvažiavimas. Išrinkta nauja Centro valdyba iš Chicagos: Milda Kupcikevičiūtė — pirmininkė, Virginija Markevičiūtė — vicepirmininkė, Indrė Ramanauskaitė — sekretorė, Asta Paškevičiūtė — išdininkė, Algis Puras ir Ramūnas Venclovas — nariai ir Antanas Šileika (iš Toronto) patarėjas. (Atrodo, kad šie metai moterims palankūs).

Šiais metais yra planuojami įvairūs suvažiavimai. Vasaros pradžioje įvyks Studijų dienos Kent State universitete, Ohio valstijoje. Studijų dienas organizuoja Clevelando universiteto studentų klubas, kuriam vadovauja Algis Nagevičius, Klubo nariai, su prof. Jono Cadzow talka, paruoš akademine programą.

Bostono Studentų klubas sutiko ruošti 1976 metų ŠALSS suvažiavimą. Suvažiavimo metu, Bostono miestas bus šventiškai pasipuošęs Amerikos 200 metų nepriklausomybės paminėjimui.

Šiais metais yra planuojama Studentų stovykla. Ja rūpinsis Omahos Studentų klubas; pirm. Danguolė Antanėlytė. Informacija apie stovyklą bus išsiuntinėta kiekvienam klubui Tikimasi, kad savaitės ilgumo stovykla suartins studentų klubus ir jų narius.

ŠALSS nori pagyvinti ryšius su kitomis lietuviškomis organizacijomis. Centro valdyba paskyrė tris atstovus į Amerikos Lietuvių Tarybą. Į ALTos Tarybos valdybą paskirta Ofelija Barškėytė iš Chicagos. Į ALTos Centro valdybą paskirti: Vytautas Zagarskas iš Clevelando ir Danguolė Antanėlytė iš Omahos.

Šiais metais Centro valdyba

High School, įstojo į Pasadena City College muzikos skyrių. Baigęs ir gavęs stipendiją, studijavo kompoziciją ir dirigavimą University of Southern California, kurį šiais metais baigė Bakalaurų laipsniu cum laude. Ateityje ruošiasi siekti magistro laipsnio.

Dar bestudijuodamas, dalyvavo įvairuose simfoniniuose orkestruose bei kameriniuose ansambliuose. Dažnai pasirodydavo ir kaip solistas bei akompaniatorius.

Algis Draugelis yra laimėjęs 5 pirmąsias vietas tarpmokykliniuose konkursuose.

1973 m. buvo muzikos direktorius studentų teatralinei grupei Calif. Technologijos institute.

Jaunasis kompozitorius dalyvauja ir lietuviškame gyvenime. Nuo vaikystės priklausė skautams, tautinių šokių grupei, Jaunimo ansambliui. Yra baigęs 8 m. šeštadieninę lietuviškos mokyklą.

Algis Draugelis yra dalyvavęs daugelyje muzikinių programų lietuvių visuomenėi, Los Angelėje ir kituose miestuose, kaip solistas — smuikininkas, akompaniatorius bei skambindamas savo kūrinius. G. G.

Montevideo mieste, Urugvajuje, lietuvių jaunimas prie "Pla za de Lituania"

Nuotr. Pr. Ozinska

stengsis artimiau dirbti su studentų klubais, skatins klubus rengti įvairius akademinis ir tarptautinius studentų parengimus.

"Lituanus" žurnalo redakcija prašė, kad ŠALSS skatintų savo narius remti žurnalą, nes pradžioje "Lituanus" buvo ŠALSS leidinys. Ieškoma atstovo, kuris sutiktų bendradarbiauti su "Lituanus" redakcija.

Šiais metais stengsimės išleisti keturis "AŠIES" numerius. Redakcija — Clevelande; red. Vytautas Zagarskas, Praeityje "Ašis"

buvo daugiau informacinis ir trumpų žinių perdavimo leidinys. Norima jį patobulinti, ieškant akademiškų ir ideologinių straipsnių.

ŠALSS Centro valdybos jau ilgą laiką nebuvo Chicagoje. Tikimės visų čekagiškių studentų paramos.

Prašome ir laukiame atsiliepiimų, pastabų ir siūlymų. Rašykite:

Milda Kupcikevičiūtė, 6935 S. Maplewood Ave., Chicago, IL 60629

PAPIGINTOS KNYGOS JAUNIMUI

Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas siūlo parduoti savo leidžiamas knygas jaunimui su 30 proc. nuolaida:

Eduardas Cinzas, "Raudonojo arklio vasara" Romanas, 1975 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Alfonsas Nyka-Niliūnas, "Vyno stebukas". Eilėraščiai, 1974 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Antanas Gustaitis, "Saulės šermėnis". Humoristiniai eilėraščiai 1973 orig. kaina 7 dol., su nuol. 4.90 dol.

Algirdas Landsbergis, "Vėjas gluosniuose". "Gluosniai vėjuose". Dramos, 1973 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Vincas Trumpa, "Napoleonas, Baltija, Amerika". Istorinė studija, 1973 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

"Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos 1529 m. Statutas", 1971 orig. kaina 10 dol., su nuol. 7 dol.

Kostas Ostrauskas, "Kvartetas". Dramos, 1971 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Antanas Škėma, "Raštai" I tomas. Proza, 1967 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Antanas Škėma, "Raštai" II tomas. Dramos, 1970 orig. kaina 6 dol., su nuol. 4.20 dol.

Rimas Vėžys, "Raidės laiko griaučiuose". Eilėraščiai. 1969 orig. kaina 4 dol., su nuol. 2.80 dol.

Kazys Almenas, "Gyvenimas tai kekė vyšnių". Novelės, 1967 orig. kaina 5 dol., su nuol. 3.50 dol.

Jonas Mekas, "Pavieniai žodžiai". Eilėraščiai, 1967 orig. kaina 4 dol., su nuol. 2.80 dol.

ekskursinis lėktuvas savo kelionę atgal į Šiaurės Ameriką pradės sausio 10 d. 2:00 val. ryto, pakildamas iš Congonhas aerodromo, netoli Sao Paulo, Brazilijoje. Į Chicago ekskursantai grįš jausio 10 d. 3 val. po piet. Ispėjama, kad grįžimo laikas gali keliomis valandomis keistis.

— Šiais visokių lygybių laikais padaryti vyrišką darbą mandagus vyras visuomet skiria moterį.

KONGRESO KONKURSINE PARODA

Pasaulio lietuvių jaunimo trečiojo kongreso rengėjai skelbia JAUNIMO KONGRESO KONKURSINE PARODĄ ir kviečia viso pasaulio lietuviškąjį jaunimą ja susidomėti ir joje dalyvauti. Dar yra laiko. Darbus galite įduoti vykstantiems į Kongresą.

1. Jaunimas tarp 16-30 metų amžiaus turi teisę dalyvauti foto parodoje.

2. Tema: laisva, tačiau pageidautina, kad nuotraukos atvaizduotų kraštą, kuriame dalyvis gyvena. Nesiuskite ankstyvesnėse parodose premijas laimėjusių nuotraukų, Nesiuskite nuotraukų kurios buvo atspausdintos laikraščiuose ar žurnaluose.

3. Priimamos juoda — balta ir spalvotos nuotraukos. Kiekvienas konkurso dalyvis gali pristatyti ne daugiau kaip 10 nuotraukų.

4. Nuotraukų dydis: tarp 20x30 cm ir 40x50 cm. Nuotraukos turi būti pilipinamos ant balto kieto popieriaus. Priekyje negalima užrašyti savo vardo. Visa informacija: vardas ir nuotraukos apibūdinimas turi būti kitoje nuotraukos pusėje.

5. Visi užsimokėję 3 dol. gali dalyvauti konkurse.

6. Nuotraukas reikia pristatyti Argentinai iki 1975. XII 22.

7. Bus skiriamos dvi premijos bei aštuoni pagyrimai.

8. Premijuotos nuotraukos bus išstatytos parodai Bueinos Aires, Montevideo ir Sao Paulo miestuose. Autoriui sutikus, jos bus dauginamos bei duplikuojamos.

9. Konkurso rengėjai rūpestingai saugos pasiųstas nuotraukas, tačiau nėra atsakingi už kūrinių apgadinimą ar dingimą, siunčiant ar pačios parodos metu.

Dėl registracijos anketų, kreipkitės į PLJS Ryšių centrą.

Kanados III PLJK atstovai posėdžiauja Toronte š. m. spalio mėn. 25 d. Nuotr. D. Blauzdžiūnaitis

Cis bus Pasaulio Lietuvių jaunimo trečiojo kongreso stovykla (kairėje). Rasa Šoliūnaitė Pietų Amerikoje (dešinėje)

IAV Jaunimo kongreso atstovų suvažiavimas Clevelande š. m. rugsėjo mėn. 19 d. Iš kairės į dešinę: Rasa Šoliūnaitė, E. Pabedinskaitė, M. Dambriūnaitė ir J. Juozavičius. Nuotr. V. Bacevičiaus